

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

VETERUM POETARUM
GRÆCORUM
POEMATATA,
Aut POEMATUM
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ,
SELECTA,

Edo consilio hunc in mo-
dum congesta, ut juvenus jam in Scho-
lis non unum, sed plerosque omnes veteres
Poetas Græcos, quorum quidem scripta su-
perant, cognoscere possit, atque ita mature ad
legenda eorum cetera alliciatur,

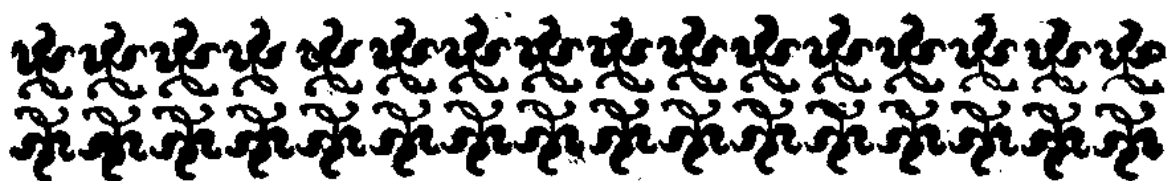
Cura

JOHANNIS VORSTII.

OPM PRIVILEGIIS
S. Cæs. Majest. & Sereniss. Elect. Saxon. & Brandenb.

BERLINI,
Ex Officina RUNCIANA, 1674. 2
Prostat Lipsiæ in Bibliopoliæ Ellingerianæ.

BENEVOLO LECTORI

S. P. D.

JOHANNES VORSTIUS.

DE studiis literarum adjuvandis cum plures abhinc annos apud Virum Clarissimum, eundemque boni publici cupidissimum, sermo incidit, dolebat ille scripta veterum vulgo in tantum negligi ut quamplurimis eorum qui literas colunt ne nomina quidem veterum auctorum cognita essent, & exempli causa Æschylum nominarent pro Æschine, si apud Philippum Macedonia Regem gratia hunc valuisse, vellent dicere; aut Dionysium Cassium appellarent, quem Dionem Cassium debebant: qualia viris quoque magna auctoritatis in Academiis contigissent. Censebat item hoc inde fieri, quod primum in scholis inferioribus ad lectionem veterum juvenis non satis excitaretur, cumque ad superiores perventum esset, plerique statim ad unam superiorum quas vocant Facultatem sese darent, & veteres auctores interim negligere; ideoque consultum esse ut ex auctoribus antiquis certa corpuscula conficerentur, quæ juventuti jam in Scholis ante oculos versari, quorumque intuitu non unus atque

PRÆFATIO

alterius, sed plerorumque omnium auctorum veterum, quorum quidem scripta supersunt, dulcedinem degustare juventus posset, atque ita ad cetera quoque eorundem auctorum legenda ac propemodum ediscenda jam inde ab adolescentia alliceretur. Quod Viri Clarissimi consilium cum valde probassem, cœpi jam tum illa tempore, cum id primum cognoscerem, de hujusmodi corpusculis consinnandis cogitare; verum aliis quibusdam præpeditus eam rem curare adhuc supersedi. Tandem vero rumpendas moras putavi: & in præsens quidem eorum qua dixi corpusculorum unum extrudo, ex veterum poetarum Græcorum scriptis concinnatum illud. In istud igitur corpusculum non tantum Homeri atque Hesiodi, sed & Pindari, Euripidis, Theocriti, plurimque aliorum poetarum veterum poemata, aut poematum ἀποσπασμένα quædam congesimus. Immo quorundam quantumcunque superest, quod non nimis diffusum illud esset, ipso hoc corpusculo simul comprehendendum visum fuit; Theognidis puta, Pythagoræ atque Phocylidis. In calce demum brevia quædam ac jucundiora Epigrammata ex Anthologia veterum Epigrammatum subjungenda curavimus. Quod autem ad usum hujus corpusculi attinet, non necesse fuit singula eodem quo posita sunt ordine studiose

diofa

AD LECTOREM.

*diſſa juventuti proponi; ſed poterit prudens
præceptor initio faciliora ſeligere. Et, ſi non
ſtatim poemata longiora aggredi velit, poterit
a brevibus, iisque jucundioribus, Epigramma-
tis, qua in corpusculo hoc extremo apparent, ini-
tium facere. Sed nec neceſſe fuerit poemata,
aut poematum ἀποκασυντα longiora ſimul
us ſemel proponi; ſed poterunt ex longioribus
certa quedam particula ſeligi: præſertim cum
eorum qua congeſta hic ſunt, nonnulla ex va-
riis, & fortasſe diverſorum auctorum, poematis
conſuta videantur. Certe in ſententiis Theo-
gnidix, qua vocantur, tanta varietas apparet, ut
diverſis eas temporibus conſcriptas, & ad di-
verſos, quorum in ſententiis ipsis & nomina
expreſſa ſunt, miſſas intelligi queat. Quid i-
gitur prohibet quo minus ex ipsis illis ſenten-
tiis ſeligantur quedam, quibus lectis atque co-
gnitis cetera tantisper ſeponantur, donec aliorum
quoque poetarum nonnihil lectum atque cog-
nitum fuerit. Pari modo ſi partem Operis Ho-
merici qua corpusculi hujus principium occupat,
uno tenore totam proponere longum videatur,
ſeligi inde poterit de congressu Glanci ac Dio-
medis, deque eorundem permutatione armo-
rum hiſtoria. Atque ut hujusmodi quedam
ſelectio citius ac facilius fieri queat, breves
Notas in margine adjiciendas curavimus, qui-*

PRÆFATIO

bus summa rerum capita sunt perstricta. Sed nec inconsultum fortassis erit, hujusmodi selectionem quandam suscipi. Ita enim ipsa juventutem varietas oblectabit, & non modo ad cetera quæ hic congesta sunt, sed & ad ipsos auctores totos legendos atque cognoscendos eadem excitabitur atque allicietur. Sed & ipse voces ac phrasæ firmitus hæsuræ in memoria videntur, si modo in hujus, modo in illius poetæ scriptis observata fuerint. Ceterum monenda & exhortanda quoque subinde studiosa juvenus erit, ut ne pauca ista quæ forte publice & in Scholis proponi illis poterunt, cognovisse satis habeant, sed multo plura industria privata, adhibendis quidem Lexicis & libellis Grammaticis, cognoscere atque intelligere student: si vero hisce adminiculis liquere tamen de quibusdam nequeat, ad ipsos præceptores vivos recurrant, horumque opem atque operam requirant. Quo pacto eveniet ut plurima fidelius atque accuratius observent, & quod Pythagoram suos hortatum fuisse Malchus & Jamblichus prodiderunt, Πυθαγόρειον δὲ τὸ Ψυχὸς τὴν αὐαδίαν magis magisque allaborent: Ad præstantiam atque utilitatem veterum poematum quod attinet, eam operose hic demonstrari nihil necesse arbitror. Utramque enim in vulgus non male jam agnitam esse vel

illud

illud argumento est quod non temere ulla major atque illustrior Schola est in qua non & Græcorum poematum quippiam proponatur. Quo fit etiam ut passim Homeri, aut Hesiodi, aut alterius poetæ Græci particulam quandam separatim in ipsarum usum scholarum typis expressam videas. Quod quidem consilium sua laude nec fraudandum est. Sed consultius tamen, ut initio dictum, videtur, si non unius, sed plurium, ac plerorumq; omnium poetarum Græcorum aliqua studiosæ juventuti semper ante oculos versentur, atque ita, quantum literarum iter emetendum ipsi sit, mature eadem cognoscat atque intelligat. Neque vero adeo sum demens ut omnes discendis literis destinatos eadem & æque vaxia legere atque intelligere postulem. Novi enim non eandem omnium rationem esse, sed ingenia, memoria, firmitate corporis, bonis item externis & commoditatibus vitæ plurimum homines discrepare; ut, si maxime omnes velint atque optent, tamen pares in literis progressus facere haud possint. Interim progrediendum singulis esse quousque licet; & ut Cicero ait, honestum esse primæ sequentem in secundis tertiisque consistere, nemo negaverit. Certe in Ecclesia semper esse oportebit qui paulo plus quam ceteri in literis profecerint, quique tum alios veteres scriptores, tum

PRAEFATIO

quoque poetas Græcos legerint, deque his consulti respondere possint. Quo quidem ipsa quoque sacra litera manifeste nos quasi manu ducere videntur. Ipse Apostolus ex antiquorum poetarum monumentis laudare quippiam dignatus est non semel. Et quidem ex ipsis illis ἔστι λέγειτο κατωμφοῖς, quorum hic quoque particula legi potest, laudavit illud, ἔστι γὰρ καὶ γὰρ ἡμεῖς ἰσχυροί. Huius enim & genus sumus. Deinde alterius Græci poeta, cuius quidem nihil integrum amplius superest, & quidem Menandri, senarium usurpavit hunc, θεοὶ καὶ ἄνθρωποι οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν κακὰ. Corrumpunt bonos mores colloquia prava. Quod autem Menandri omnino senarius iste sit, docuit nos S. Hieronymus, qui Menandri integra legere adhuc potuit, Commentario in Epist. ad Galatas. Nec dubitant Viri docti ex eodem Menandro, aut alio quodam vetere poeta, haustum itidem esse alium quendam senarium, quo idem Apostolus bis est usus; videlicet Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φέρον ζυμῶι. Parum fermenti totam massam fermentat. Denique & Epimenidis, quamvis nec hunc diserte nominet, versiculum hexametrum idem Apostolus citavit; videlicet καὶ οἱ κρητικοὶ ἀεὶ ψεύσασθαι, καὶ ἡ βελτίαι, καὶ οἱ ἀνθρώποι. Cretenses semper mendaces, malæ bestiae, ventres pigri. Quid quod infinite quoque voces ac phra-

ses

AD LECTOREM.

stes in ipsis sacris literis sunt, quarum vera ac genuina vis & significatio non aliter quam ex scriptorum veterum τ ἱζω, & inter ceteros poetarum, monumentis cognosci potest: id quod infinitis itidem exemplis demonstrari posset, si quidem id nunc ageremus. Sed in presentia de veterum poetarum Graecorum aetate ac scriptis nonnihil adhuc adjiciendum videtur. Is igitur ejus poematis particula primum hic locum obtinet Homerus omnium poetarum Graecorum, quorum quidem scripta supersunt, antiquissimus habetur. Sed de aetate tamen ejusdem diversa jam olim opiniones fuere. Plutarchus in libello quem de isto poeta scriptum reliquit, prodidit, tradidisse quosdam Homerum ipsius tempore belli Trojani natum fuisse: alios vero centum; quosdam & centum & quinquaginta post bellum Trojanum annis illum inter homines existere cepisse. Bellum autem Trojanum ex supputatione praestantissimorum Chronologorum circa tempora Jephtha, Israelitarum Judicis, id est, circa annum a condito mundo 2760 gestum fuit. Vixerit ergo Homerus circa annum a condito mundo 2900, & circa tempora Davidis. Alii tamen centum adhuc annis minorem faciunt, & circa annum a condito mundo 3000 eum vixisse volunt. Quod ad ejus opera attinet, varia illum edidisse ve-

PRÆFATIO

teres prodiderunt: ad nostra autem tempora non nisi duo, quæ quidem plane indubitata sunt, devoluta sunt, Ilias puta & Odyssæa. In quorum illo Græcorum ac Trojanorum ad Ilium res, gesta; in hoc Ulyssis ex bello in patriam reditus, & quæcunque in reditu perpesus est ille, fuisse exponuntur. Hesiodum quidam Homero æqualem fecerunt: sed plerique tamen centum circiter annis minorem prodiderunt. Quoniam igitur Homerus, ut dictum, circa annum a condito mundo 2900, aut 3000 vixit, necesse est, Hesiodum circa annum a condito mundo 3000, aut 3100, vixisse. Hujus opera quæ supersunt, hæc sunt: Ἔργα καὶ ἡμέραι Opera & Dies: quod quidem opus & in hoc corpusculo integrum continetur; Ἀσπίς Ἡρακλέους Scutum Herculis, & Θεογονία Deorum generatio. Theognis, porro judicio Scaligeri vixit sub Pisistratidis, cumque jam reges Persarum infestare Græciam inciperent. Quod quidem non male colligitur ex eo quod a patria sua Megaris, Athenis vicina urbe, Medicum, id est, Persicum bellum ille deprecatur. Vide, versiculum ejus 773. Atque hujus quicquid superest, corpusculo hoc itidem est comprehensum. Neque tamen ipsius Theognidis singula ea esse, nihilque alienum illis asutum esse, ego præstiterim. Iisdem ferme temporibus quibus Theognis vixit, aut paulo

AD LECTOREM.

paulo ante, floruit & Pythagoras. Scribunt enim veteres circa Olympiadem LX, id est, sub initium monarchia Cyri in Babylonia, ipsum floruisse. Atque hujus item quicquid integrum superest, τὰ ζεῦσσι ἔμνυται puta, legere hic licet. Phocylides quoque circa eadem tempora floruisse censetur. An vero πῖνδα istud Ἰσθμίων, quod ei vulgo tribuitur, ipsius omnino sit, multi dubitant: quidam & omnino negant. Videsis Scaligeri Animadversiones in Eusebium. Non multo post illos proximos vixit & Pindarus. Scribunt enim veteres, eo tempore quo Xerxes expeditionem in Graciam suscepit, Pindarum XL annorum fuisse. Natum igitur esse oportet sub initium Darii Hystaspis. Ejus autem non ita pauca, ut superiorum quorundam nobis supersunt; sed εἰδῶν, id est, poematum illius numerum haud exiguum habemus; quorum quidem alia Olympia, alia Pythia, alia Nemea, alia Isthmia appellavit, prout videlicet in quatuor diversorum ludorum victores composita illa fuerunt. Sed in univrsum, ut Scholiastes ejus testatur, ejus poematum libri septendecim fuere: quorum non nisi quatuor, quibus ut dixi a ludis nomen fecit, supersunt. Porro ut ad Æschylum veniamus, Pindari is fere æqualis fuit. Interfuit enim pugna Marathonia, & inter ceteros fortiter quoque dimicavit. Tragediæ

PRÆFATIO

dia ejus superstites numero sex sunt: Prometheus vincetus, septem Duces ad Thebas, Persa, Agamemnon, Choephorus, Eumenides & Supplices. Sed nec Sophocles atque Euripides ab iisdem temporibus longe absuerunt. Uterque enim circa expeditionem Xerxis in Graciam, ac paulo post pugnam Marathoniam natus fuit. Et Sophoclis quidem tragœdia superstites numero sex sunt; Electra, Oedipus tyrannus, Antigone, Oedipus Coloneus, Trachinia, Philoctetes: Euripidis vero novendecim, Hecuba, qua quidem & hic integra reperitur; Orestes, Phœnisia, Medea, Hippolytus, Alceſtis, Andromache, Supplices, Iphigenia in Aulide, Iphigenia in Tauris, Rhesus, Troades, Baccha, Cyclops, Heraclida, Helena, Jon, Hercules furens, Electra. Rursus annis post Sophoclem & Euripidem non ita multis, id est, tempore Artaxerxis Mnemonis, regis Persarum, vixit Aristophanes. Cujus comœdia superstites sunt numero undecim; Plutus, Nubes, Rana, Equites, Acharnenses, Vespa, Aves, Pax, Concionantes, Cerealia celebrantes, Lysistrata. Qui deinde sequuntur, Theocritus, Moschus, Bion, Aratus, Apollonius, Callimachus, fere aequales fuerunt, vixeruntque sub Ptolemao Philadelpho & Ptolemao Evergete: quorum in poematis suis partim & mentionem fecerunt. Et Theocriti quidem

AD LECTOREM.

dem idyllia numero XXX extant, & aliquot praeterea epigrammata. Deinde Moschi quoque & Bionis pauca quadam idyllia supersunt. Aratus egregium illud poema de sideribus composuit, quod *Φαινόμενα* appellatur, cujusque hic quoque particulam videre licet. Apollonius Aezonaviu libri quatuor scripsit, quibus expeditionem Argonautarum in Colchidem ad rapiendum vellus aureum fuisse exposuit. Callimachi non nisi pauci quidam hymni in Deos Deasque supersunt. Porro Dionysius ille qui *περὶ οἴνου* scripsit, & Oppianus sub Imperatore Romano Antonio Caracalla vixerunt, cui Oppianus & *κυνηγετικῶν*, id est, de venatione, libros quatuor nuncupavit. Scripsit autem & *ἰχθυολογικῶν* i. e. de piscatione, libros quinque. Denique de auctorum veterum epigrammatum quae in calce adjecta sunt atate nihil fere certi habeo: neque operose nunc in eam inquirere libet. Vale, benevole Lector, & nostris juventutem juvandi conatibus fave. Scripsi Berlini in Marchia Brandenburgensi, mense Maio Anno 1713. LXXIV.

S. BASILIUS in homil. ad adole-
scentes, quomodo ex gentilium
scriptis proficere
possint.

KΑὶ ποιηταῖς καὶ λογοποιοῖς καὶ ῥή-
τορι καὶ πᾶσι αἰθερώποις ὁμιλητέον, ὅθεν αἰ-
μέλην πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέ-
λειά τις εἶσθαι. Poetis & Oratoribus & omni-
bus hominibus utendum, unde aliqua utilitas futu-
ra sit qua ad anime adificationem faciat. Sicut
enim fullores & tinctorum, qui medicamentis qui-
busdam rem tingendam preparant, atque ita de-
mum colorem quem cupiant, sive purpureum sive a-
liquem alium inducunt: sic & nos si indelebilis in
nobis honestatis gloria permansura est, his externis
præinitiati deinde sacras & arcanas doctrinas au-
diemus & assequemur: & quasi solem in aqua
videre assuefacti, sic illi lumini oculos injiciemus.
Quamobrem si qua doctrinis inter se familiaritas
est, cognitio earum valde nobis proderit. Sin mi-
nus, saltem eas conferendo differentiam intelligere
licebit, cum ad ejus quod melius est delectum non
parum comparatio faciat. Quanam igitur com-
paratione usus quispiam rei imaginem assequetur?
Certe planta virtus propria est fructu tempestivo
abundare; at folia nihilominus ramis conjuncta
ornatum quendam afferunt: sic & anima, cui præ-
cellens quidem veritas fructus est, non ab re tamen
exteriore sapientia circumdatur, sicut foliis qui-
busdam

busdam umbram fructui ac aspectum non intempestivum præbentibus. Dicitur enim & Moses ille, cuius propter sapientiam nomen apud omnes maximum est, Ægyptiorum disciplinis mentem exercitatus, ita ad ejus contemplationem processisse. Similiter autem & sequentibus temporibus Danielem Babylone Chaldeorum sapientiam dicunt didicisse, & tunc demum divinas literas attigisse. Et hætenus quidem quod disciplina profana non sint animæ omnino inutiles, expositum est. Quomodo vero utendum iis sit, deinceps dicendum. Primum quidem ut a poetis incipiam, non omnibus quæ dicunt mentem adhibendam, sed eis tantum quæ bonorum hominum facta distæte vobis enarrant, eaque imitanda, & omnibus modis ut eis similes fîmus studendum esse censeo. Quando vero ad infames & nefarios homines venerint, hæc omnia vitare & aures his obstruere non minus quam Ulyssem ad cantus Sirenium fecisse dicunt, oportet, &c.

Hora-

Horatius in lib. de Arte
poetica.

— — *Vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.*

C. Legimus Dist. XXXVII.

*Legitur etiam quod precepit Domi-
nus filiis Israel ut expoliarent Ægyptios
auro & argento. Moraliter instruens,
ut, siue aurum sapientia, siue argentum
eloquentia apud poetas inveniremus, in
usum salutifera eruditionis vertamus.*

VETERUM POETARUM
GRÆCORUM
ΡΟΕΜΑΤΑ
ΑῦΤ ΡΟΕΜΑΤUM
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ,
SELECTA.

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

Καὶ χαλῶν, ταχέας δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 Ἐκτὸρα δῖον ἔπι τῶν ἀδελφῶν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε
 Στεφθεῖν ἐκ χώρης ὅθι ἦ ὀάριζε γυναικί.

515

Τὸν πρῶτον· ὃς πρῶτος εἶπεν Ἀλέξανδρον Θεοειδῆς,

Ἡγεῖ, ἧ μάλα δή σε καὶ ἑοσύνῳ κατερύκω,
 Διθύων, ἐδ' ἦλθον ἐναΐσι μιν ὡς ἐκέλευες.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος πρῶτος φη κερυθαίολος Ἐκτωρ, 520

Δαμόνι, ἐκ ἂν ἔσθ' ἀνὴρ, ὃς ἐν αἰσέσι μιν εἴη,

Ερξν' ἀνιμῶσιν μάχης, ἐπὶ ἀλκιμῶς ἔσσι.

Ἀλλὰ ἐκὼν μεθίεις τε, ἔκ ἐθέλεις. Ἦ δ' ἔμῳ κῆρ

Ἀχχута ἐν θυμῷ, ὃδ' ὑπὲρ σέθεν αἶψ' ἀκῶ

Πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολλὴν πόνον εἴνεκα σέο.

525

Ἀλλ' ἴομεν· τί δ' ὅππῃθεν ἀρεσσόμεθ', αἰκίῃ περὶ Ζεὺς

Δῶκε ἔπυρρον ἰοῖσι θεοῖς αἰετλήν τε καὶ

Κρητῆρα σῆσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,

Ἐκ Τροίης ἐλάσσαντες εὐκνήμιδας Ἀχαιῆς.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙ-

ΟΥ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΡΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

Invoca-
tio.

ΜΟΥΣΑΙ Πιερίην ἀοιδῇσι κλείεσσαι, (σαι.
 Διῦτε, Δι' ὀνέπιτε σφέτερον πατέρ' ὑμῖν·
 Οὔτε δ' ἄβροθι ἄνδρες ὁμῶς ἀφάρθι τε φα-
 ρί τε,

Ρητοῖ τ' ἀρήθι τε, Διὸς μεγάλοιο ἑκλή.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βεραῖει, ῤεῖα δ' ὄντα χαλῖπται·

5

Ῥεῖα δ' ἀείζηλαν μινύθει ἔσθ' ἀδελον αἰξί·

Ῥεῖα δ' ἐτ' ἰθύνει σκολιόν, ἔσθ' ἀγένορα κάρφει

Ζεὺς ὑψιβρέμετης, ὃς ὑπέρβη δώματα ναιεῖ.

Κλυθὶ ἰδὼν αἰὼν τε· δίκη δ' ἰθύνει ἡμίτας

Τύνη. Εὖν δέ κε Πέρση ἐτήτυμα μυθησάμεν.

10

Conten-
tionum
genera
duo.

Οὐκ ἄρα μένον' ἦν ἐρίδων γῆν' ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν

Εἰσὶ δ' ὅν. τίς μὲν κεν ἐπαυέσσει νοήσας,

Ἡ δ' ἐπιμωμητή· δὴ δ' ἀνδρα θυμὸν ἔχουσιν·

Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τι κακὸν ἔσθ' ὅθεν ὀφέλλει,

Σχιστλήν· ἔκ τινος φιλεῖ εὐροῦς, ἀλλ' ὅτ' ἀνάγκη

15

Ἀθανάτω βαλῆσιν ἐλάν τιμῶσι βαρεῖαν.

Τῆν

Geffiens: veloces autem eum pedes ferebant: statim autem post
Hectora nobilem invenit fratrem, quando jam erat (stea
Digressurus ex loco ubi colloquebatur uxori.

Hunc prior allocutus est Alexander deo par:
Venerande frater, certe valde jam te properantem detineo
Moratus, neq; veni tempestive ut jussisti.

Hunc autem respondens allocutus est galeæ motor Hector,
Generose, non aliquis tibi vir, qui equus rerum æstimator sit,
Opus vituperaverit pugnae, nam fortis es:

At sponte cessas, & non vis (*s. subire prælia.*) meum autem cor
Tristatur in animo, quando de te probra audio

A Trojanis qui habent multum laborem gratia tui.

Sed eamus: hæc autem postea mitigabimus, si quando Jupiter
Dederit cælestibus diis sempiternis

Craterē statuere liberum (*i. e. pro libertate adeptæ*) in domibus,
Troja expulsis bellicosis Achivis.

HESIODI ASCRÆI

OPERUM & DIERUM

LIBER I.

MUsæ ex Pieria carminibus celebrantes,
Agite, Jovem dicite vestrum patrem laudantes,
Per quem mortales homines *sunt* pariter obscuriq; ,
clariq; ,

Nobiles, ignobilesq; , Jovis magni voluntate.

Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit;

Facile præclarum minuit, & obscurum adauget;

Facileque corrigit incurvum, & superbum desiccatur

Jupiter altitonans, qui supremas domos incolit.

Audi intuens & auscultans, & *pro justitia tua* dirige judicia

Tu. Ego vero Persen *fratrem* vera monebo.

Non sane unum est contentionum genus, sed super terram

Sunt duo. alteram quidem probaverit qui noverit;

Altera est vituperabilis: in diversa autem animum distrahunt.

Nam hæc contentio bellum exitiosum & discordiam auget,

Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario

Immortalium consiliis litem colunt molestant,

Alte-

Τὴν δ' ἑτέραν, πρετέραν μὲν ἐγναίετο νύξ ἐρεβανῆς
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγ' αἰθέρα καὶ αἰών
 Γαῖης τ' ἐνρίζησι τ' ἀνδράσι πολλὸν ἀμείων,
 Ἡ τε καὶ ἀπείλαμνον παρ' ὁμῶς ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.
 Εἰς ἕτερον γὰρ τῆς τε ἰδὼν ἔργον χαρίζων
 Πλῆστον ὅς σ' ἀπείδει μὲν ἀρόμυρα, καὶ φυτεύειν,
 Οἶκόν τ' εὖ θέσθαι. Ζηλοὶ δέ τε γέροντα γαίταν
 Εἰς ἀφρονὸν ἀπείδοντ'. Ἀγαθὴ δ' εἰς ἡδὲ βροτῶσι.
 Καὶ κεραμεὺς κεραμεὶ κητῆι, ἔτεκτον τέκτων.
 Καὶ πτεχὺς πτεχῷ φρονέει, καὶ αἰοδὸς αἰοδῷ.

Con-
 tentio-
 ni non
 indul-
 gendū.

Ὡ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα πάντα ἐνιγάτθης θυμῷ.
 Μὴ δὲ σ' εἰς κακὸν ἄγῃς, πρὶν ἔργον θυμὸν ἐρύκει
 Νείκε' ὀπιπτεύοντ', ἀγροῆς ἐπακκὸν εὐόνω.

Ἵστη γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγροῶν τε.

Ἵσθαι μὴ βίβ' εἰδὼν ἐπιβροτὸς κατὰ κεῖται.

Ἵσθαι, τὴν γαῖαν φέρε, Δημήτερ' ἀκτῖν.

Τὴν κεραμεὺς ἀμυρὸν κείκει καὶ δῆλον ὀφέλλοις.

Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. Σοὶ δ' ἐκείν' δευτέρον ἔσται.

Ἵσθαι ἔρδε. Ἀλλ' αὖθις ἀφ' ἐκείνων μετὰ νείκεος.

Ἵσθαι δὲ δικαίαι, αὐτὰς ἐκ Διὸς εἰσὶν ἀεὶ.

Ἡδὲ μὲν γὰρ κληρὸν ἔδασα μέδ' ἀλλὰ τε πολλὰ.

Ἀρπάζων ἐφόρῃς, μέγας κυδάνων βασιλῆας.

Δωροφάγους, οἱ τὰ δὲ δίκην ἐθέλῃσι δικαιοσύνη.

Νέπιοι, οὐδ' ἴσασιν ὅσα πλεονέχουσιν πάντες.

Οὐδ' ὅσον ἐν μεγάλῃ τε ἔσφονδ' ἐλῶ μέγ' ὄνειρ.

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.

Ρηιδῶς γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡμεῖς ἐργασάμεθα.

Ὡς τέ σε καὶ ἐν ἐνὶ αἵματι ἔχουσιν, ἔσφονδ' ἐλῶ.

Αἰψὰ κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνὸς κατὰ θεῖο,

Εργα βροτῶν δ' ἀπόλαστο καὶ ἡμεῖν πλεονέχων.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε, χαλῶσά μιν φρεσὶν ἡσιν.

Ὅτ' ἡμῖν ἐξέπαυσε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.

Τένεα γὰρ αἰδ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεια λυγρὰ.

Κρύψε δὲ πᾶσι τὸ μὲν αὐτοῖς ἐν πᾶσι λαπτοῖσι.

Εκλεψ' ἀνθρώποισι, Διὸς παρὰ μνημόνους.

Ἐν κούρῃ νείκεα, λαθὼν Δία τερπικέραν.

Τὸν γὰρ χαλῶσά μιν ἀσέφη τε φίλη γαίη Ζεὺς.

Ἰαπίονίδη, πάντων πέρι μνηστῆρας εἰδώς.

Labore
 paranda
 omnia.

Prom-
 thei fur-
 tum.

Χαίρεις

Alteram vero, priorem genuit nox obscura,
 Posuit vero ipsam Saturnius altijugus, in æthere habitans,
 Terræ in radicibus, & *quidem* hominibus longe meliorem,
 Hæc & quantumvis inertem, tamen ad opus excitat.
 In alterum enim quispiam intuens otiosus
 Divitem, qui festinat arare, atq; plantare,
 Domumq; recte gubernare : æmulatur vicinum vicinus
 Ad divitias festinantem. Bona vero hæc contentio hominibus.
 Et figulus figulo succenset, & fabro faber :
 Et mendicus mendico invidet, cantorq; cantori.

O Perſa, tu vero hæc tuo repone in animo ;
 Neq; malis gaudens contentio animum tuum ab opere abdu-
 Lites ſpectantem, foriq; auſcultatorem exiſtentem. (cat,
 Cura namq; parva eſt (*eſſe debet*) litiumq; foriq;
 Cui non ſit victus domi in annum repositus
 Tempeſtivus, quem terra fert, Cereris munus.
 Quo ſatiatus lites ac rixam moveas
 De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius erit iterum
 Sic faciendum. Sed rursus diſcernamus litem
 Rectis judiciis, quæ ex Jove ſunt optima.
 Nam nuper quidem patrimonium diviſimus : aliaq; multa
 Rapiens ferebas, valde demulcens reges
 Donivoros, qui hanc litem volunt judicaſſe:
 Stulti, neq; ſciunt quanto plus dimidium ſit toto,
 Neq; quam magnum in malva & aſphodelo bonum.
 Occultatum enim habent dii victum hominibus.
 Facile enim *alioqui* vel *uno die tantum* operatus eſſes,
 Ut in annum quoque *ſatis* haberes, otioſus etiam ;
 Statimq; temonem quidem ſuper fumum poneres :
 Opera vero boum ceſſarent, mulorumq; laborioſorum.
 Sed Jupiter abſcondit, iratus mente ſua:
 Quia ipſum decepit Prometheus verſutus.
 Quocirca hominibus paravit triſtia mala.
 Abſcondit vero ignem : quem rursus quidem bonus Japeti pu-
 Surripuit ad hominum uſum, Jove à conſulto. (cr
 In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Huncq; indignatus affatus eſt nubicoga Jupiter .
 Japetionide, omnium maxime verſute,

Χαίρεις πῦρ κλέψας ἔμεναι φρένας ἡσθεπέουσας;
 Σοὶ τ' αὐτὰ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσσομένοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δῶνω κακὸν, ὅ τε νῦν ἅπαντες
 Τερπόμεναι καὶ θυμὸν, εἰον κακὸν ἀμφαρχαπῶντες.

Ὡς ἔφατ'· οὐκ δ' ἐμίλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Pando-
ra for-
matio.

Ἦφαιστον δ' ἐκέλευσε παλαικλῦτον ὀψιπέχυν
 Γαῖαν ὕδαι φέρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέρμῳ αὐδῆν.
 Καὶ θένει, ἀθανάτοισι δὲ θεαῖς εἰς ὅπκα ἔισκον
 Παρθενικαῖς καλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθλίῃ
 Εἰσα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰστὴν ὑφάειν.
 Καὶ χάρειν ἀμφιχίαι κεφαλῇ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ,
 Καὶ πότον ἀργαλέον, καὶ γυμνῶρους μελεδῶνας.
 Ἐν δ' ἑτέρῳ κινέον τε νόον καὶ ἐπὶ κλοπῇ ἦτορ
 Ἑρμείῳ ἦνεν, διάκτορον Ἀργειφόντι.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἐπὶ θοῇ Διὶ Κρονίῳι ἀνακτὶ.

Αὐτὰρ δ' οὐκ αἶψα πλάσσει κλυτὰς ἀμφιγυῖας
 Παρθένῳ αὐδοίῃ ἱκελόν, Κρονίδῳ δ' ἔχ' ὀδύρας.
 Ζῶσι δ' ἐκρόσμεναι θεῶν γλαυκῶπις Ἀθλίῃ
 Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαὶ ἔκοντα Παιδῶ
 Ὀρμους χρυσείους ἔθεσαν χροῖ· ἀμφὶ δ' ἐπὶ πύλῃ
 Ἦσαν καλλιχρῶμι σέφον αὐθιγὰ καλοῖσσι
 Πάντα δέ οἱ χροῖ κρόσμον ἔφηνε μοι Παλλὰς Ἀθήνη·
 Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι δάκρυα κροτοῖ Ἀργειφόντης
 Ψεύδεται δ' ἀμυλλίους τε λόγους ἔκ' ἐπὶ κλοπῇ ἦτορ
 Τεύξει, Διὸς ἑλῆσι βαρυκτόπῃ· ἐν δ' ἄρα φωνῇ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δ' ἐπὶ πύλῃ γυναικῆ
 Πανδώραν, ὅτι πάντες ὀλύμπια δόμεναι ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειήσιν.

Pando-
ra mitti-
tur ad E-
pime-
them.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δῶλον αἰγῶν ἀμήχανον ἐξέτελεσθαι,
 Εἰς Ἐπιμηθεὺς πέμπει πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην
 Δῶρον ἄχρητον, θεῶν τε χροὶ ἄχρητον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
 Εφράσεται ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
 Δέξασθαι παρὸς Ζηνὸς ὀλυμπίης, ἀλλ' ὀλοπόμεναι
 Ἐξοπίσω, μή περ τι κακὸν θνητοῖσι γήνηται.
 Αὐτὰρ ὁ δέξά μιν, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.
 Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χροῖ φῦλ' ἀνθρώπων
 Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, ἔ' ἄτερ χαλεποῖο πόνου,
 Νέστον τ' ἀργαλέον, αἶψ' ἀνδράσι γῆρας ἰδοῖσαν.

Λίψα

Gaudes ignem furatus, quodque animum meum decepisti?

Id tibi quoque ipsi magnum erit malum, & posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Se oblectent animo, suum malum amplectentes.

Sic ait, risitque pater hominumque deumque.

Vulcanum vero insignem iussit quam celerrime

Terram aquae miscere, hominisque imponere vocem,

Et robur, immortalibus vero deabus facie assimilare

Virginibus pulchram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosam telam texere:

Et gratiam circumfundere capiti auream Venerem,

Et desiderium molestum, & membra fatigantes curas:

Imponere vero caninamque mentem & furaces mores

Mercurium iussit, nuntium Argicidam.

Sic ait. Illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.

Moxque ex terra finxit inclytus utrinque claudus (*Vulcanum*)

Virgini verecundæ similem, Jovis consiliis:

Cinxit vero & ornavit dea glaucocula Minerva:

Circum vero Charitesque, deæ & veneranda Suada

Monilia aurea posuerunt corpori: ipsam porro

Horæ pulchricornæ coronarunt floribus vernis:

Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva:

At in pectore sane nuntius Argicida,

Mendacia, blandosque sermones, & dolosos mores

Collocavit, Jovis consiliis gravistrepi: sed vocem utique

Imposuit decorum præco: appellavit autem mulierem hancce

Pandoram; quia omnes cælestium domorum incolæ

Donum contulerunt, detrimentum hominibus curiosis.

At postquam dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,

Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam (*Mercurium*)

Munus ferentem, decorum celerem nuntium. Neque Epimetheus

Cogitavit ut illi præcepisset Prometheus, ne quando munus

Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret

Retro, ne cubi mali quippiam mortalibus fieret.

Verum ille suscipiens, cum jam malum haberet, sensit.

Prius namque in terra vivebant familiæ hominum

Planæ absque malis, & sine difficili labore,

Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.

Αἰψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καὶ ἀνηρόεσσιν.
 Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῦρ· ἀφιλῶσα
 ἑκαέδασ· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Μένει δ' αὐτῇ Εὐπίς ἐν ἀρήκεσσι δόμοισιν
 ἔνδον ἔμιμνε, πίθου ὑπὸ χύλινον, ἐδὲ θύραζε
 ἔξέπτη· ὥρῳ δ' ἐπέμβαλε πῦρ καὶ σῆμα.
 Αἰγίοχου βαλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.

Mala in
 mundo
 pluri-
 ma.

Ἀλλὰ ἤμυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους· ἀλάλματα
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, τλήνη δὲ θαλάσσης.
 Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρην· ἡ δ' ἐπὶ νυκτὶ
 Ἀυτομάτῃ φοιτῶσι, κακὰ δὲ νηυσὶσι φέουσας
 Σιγῇ· ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητιέτα Ζεὺς.
 Οὕτως ἔπ' ὥς ἐστὶ Διὸς νόον ἐξαλείααζ.

Aureū
 genus
 hom.

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἑτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκαρυφώσω
 Εὖ δ' ἐπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμύθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
 Χρῦσεον μὲν πρῶτον γένος μερόπων ἀνθρώπων
 Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
 Οἱ μὲν ἐπὶ Κρένῃ ἦσαν, ὅτ' οὐρανὸν ἐμβασιλεύουσιν.
 Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Νάσφιν ὅτερ τε πόνων ἐοῦζύντο· οὐδὲ γὰρ δειλὸν
 Γῆρας ἐπῆν· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοιοί
 Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι, κακῶν ἐκτοσθεν ἀπάντων·
 Θνητὸν δ' ὥς ὑπὸν δειδμημένοι· ἐθ' καὶ δὲ πάντες
 Τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ξείδωρ· ἄεθρον
 Ἀυτομάτῃ, πολλὸν τε δ' ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελήμαθ'
 Ἥουχοι ἐργα νέμεοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πλείεσσιν.

Argen-
 teum
 genus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῶν γένος καὶ γαῖα καλύψει,
 Τοὶ μὲν δαίμονες· εἰσι, Διὸς μεγάλα δῶρα βελάς,
 ἑσθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
 Οἳ γὰρ φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρα ἰοσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
 Πλεθρόδοτα· καὶ ἔτο γέρας βασιλῆϊον ἔχον.

Δεύτερον αὖτε γένος, πολὺ χειρότερον, μετέπτεθεν
 Ἀργύριον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 Χρυσὴν οὔτε φυλὴν ἐναλίγκιον, οὔτε νόημα·
 Ἀλλ' ἐκατὸν μὲν πᾶσι ἔτα ὥρῳ μετῆρι κεδνῇ
 ἑστίφειτ' ἀπάλαν μέγα νήπιον· ἃ ἐνὶ οἴκῳ

Ἀλλ'

95

100

105

110

115

120

125

130

Mox enim in afflictione mortales consenescent.
 Sed mulier manibus vasis magnum operculum dimovens.
 Dispersit, hominibus autem machinata est curas graves.
 Sola vero illic Spes in infraëta domo (*dolio*)
 Intus mansit, dolii sub labris, neq; foras
 Evolavit. prius enim iniecit operculum dolii,
 Ægiochi consilio Jovis nubicogæ.

Alia vero innumera mala inter homines errant.
 Nam plena quidem terra est malis, plenumq; mare.
 Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu
 Ultro oberrant, mala mortalibus ferentes
 Tacite. nam vocem exemit consultor Jupiter.
 Sic nusquam licet Jovis mentem evitare.
 Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis absolvam
 Belle ac scienter: tu vero præcordiis imposito tuis.

Ut simul nati sunt dii, mortalesq; homines,
 Aureum quidem primum genus diversiloquentium hominum
 Dii fecerunt, cælestium domorum incolæ.
 Ii quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret.
 Ut dii autem vivebant, securo animo præditi,
 Plane absq; laboribus & ærumna; neq; molesta
 Senectâ aderat: semper vero pedibus ac manibus similes
 Delectabantur in conviviiis, extra mala omnia:
 Moriebantur autem ceu somno domiti: bona vero omnia
 Illis erant; fructum autem ferebat fertile arvom
 Sponte sua, multumq; & copiosum: ipsiq; ultro
 Quietis partis fruebantur, cum bonis multis.

Verum postquam hoc genus terra abscondit,
 Ii quidem divi facti sunt, Jovis magni consilio,
 Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum;
 Qui quidem observant & iusta & prava opera,
 Aerem induti, passim cunctes per terram,
 Opum datores. Atq; hoc munus regale consecuti sunt.
 Secundum inde genus, multo deterius, postea
 Argenteum fecerunt cælestium domorum incolæ,
 Aureo neque natura simile, neque intellectu:
 Sed centum quidem annos puer apud matrem sedulam
 Nutriebatur crescens valde rudis domi suæ;

Αλλ' ὅταν ἠβήσῃ, ἔῃβη μέτρον ἰκρίτο,
 Παιρὶδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνῳ, ἀλλ' ἔχοντες
 Αφροδίτας. Ὑβρις δ' ἀπείδαλον ἐκ' ἐδυάαντο
 Ἀχλὺν ἀπέχεις, καὶ ἀθανάτους ἱερὰ πύειν,
 Ἥηλον, καὶ ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμόις,
 Ἡ δέ μιν ἀνθρώποισι κατ' ἤϊα. Τὸν μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς Κρονίδης ἐκβύβε χολαυδρῶ, ἐννεαχίμους
 Οὐκ ἐδίδεν μακάρεσσιν ἱοῖς οἱ ὀλυμπονέχουσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ γένος καὶ γαῖα καλύψει,
 Τοὶ μὲν ὑποχρόιοι μακάρες θνητοὶ καλίσσας
 Δεύτεροι· ἀλλ' ἐμπης ἡμὴ ἐβίοισιν ὀπηδεῖ.
 Ζεὺς δ' πατὴρ τρίτον ὄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον πόισ' ἐκ' ἀργυρῶ καὶ ἐμμοῖον,
 Ἡκ μελίων, δειμὸν τε ἐμβριμῶν, οἷσιν Ἀρη
 Ἔργ' ἐμμελε σπένοντα, ἐϋβρεις· καὶ π σίτον
 Ἥοδιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμῶν,
 Ἀπλάστοι· μεγάλη δ' βίη, ἐχίρες ἀάτωλοι
 Εξ ὧμων ἐπέφυγον ἐπὶ πτωροῖς μελίεσσιν.
 Τοῖς δ' ἦν χάλκεια μὲν τέυχια, χάλκιοι δέ τι οἴκη,
 Χαλκῶ δ' ἐργάζοντο μέλας δ' ἐκ' ἔσπε σιδήρεος.
 Καὶ τοὶ μὲν χίρεσσιν ὑπὸ σφιδέρεσσιν δαμέντες,
 Βῆσαν ἐς Ὀρῶντα δόμον κρυβεῦ' αἶδαο,
 Νώνυμοι. γυναικὶ δ' ἐκπαύλας παρ' ἰόντας
 Εἶλε μέλας, λαμασθὸν δ' ἐλίπον φάος ἡλιαίοιο.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ ἐτὶ γένος καὶ γαῖα καλύψει,
 Αὐθις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χρόνῳ πελυβοειρή
 Ζεὺς Κρονίδης πόισι, δικαιοτέροις ἐάροις.
 Ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένος, οἱ καλίσσας
 Ἡμῖ θεοὶ προτέρη γένεῃ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τὴν μὲν πλεμὸς τε κακὸς ἐφύλοπις αὐτῇ,
 Τὴν μὲν ἐφ' ἐκταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηίδι γαίῃ,
 Ωλοσε, μορνα μύθος μέλων· ἐνὶ Οἰδιπόδαο.
 Τὴν δ' ἐκὼν ἔσπεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
 Ες Τροίην ἀγαγὼν Ἐλένης ἀπὸ νηὶ κόμοιο,
 Εὐθ' ἦτοι τὴν μὲν γυναικὶ τέλει ἀμφεκαλύψα.
 Τοῖς δ' διχ' ἀνθρώπων βίῳ ἐβίη ὀπίσσω
 Ζεὺς Κρονίδης κατένευσεν πατὴρ ἐς πέρας γαίης.
 Καὶ τοὶ μὲν γαῖαν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες

135

140

145

150

155

160

165

E

Antu
 genus.

Quartu
 genus.

Cum vero adolevisset, & pubertatis terminum attigisset,
 Pauillum vivebant ad tempus, dolores habentes
 Obstultitias. Injuriam enim prayam non poterant
 A se mutuo abstinere, neque deos colere
 Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
 Quatenus fas hominibus ex more. Hos quidem deinde
 Jupiter Saturnius abscondit, iratus, quia honores
 Non dabant beatis diis qui Olympum habitant.

At postquam & hoc genus terra occultavit,
 Hi quidem subterranei beati mortales vocantur
 Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur.
 Jupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium homi-
 Æneum fecit, omnino argenteo dissimile, (num
 E fraxinis, vehemens & robustum, quibus Martis
 Opera curæ erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum
 Edebant, sed adamantis habebant durum animum,
 Feroces: magna vero vis, & manus invictæ
 Ex humeris provenerant super validis membris.
 His erant ænea quidem arma, æneæq; domus,
 Ære vero operabantur: nigrum autem nondum erat ferrum.
 Et hi quidem manibus propriis domiti,
 Descenderunt amplam in domum frigidi inferni,
 Ignobiles: mors vero tametsi stupendos existentes
 Cepit atra: splendidum veto liquerunt lumen solis.
 Sed postquam & hoc genus terra operuit,
 Rursum etiam aliud quartum super terram multorum alumnarum
 Jupiter Saturnius fecit, justius & melius,
 Virorum heroum divinum genus, qui vocantur
 Semidei priori generationi, per infinitam terram.
 Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,
 Alios quidem ad septiportes Thebas, Cadmeam terram,
 Perdidit, pugnantes propter oves (opes) Oedipi &
 Alios vero & in navibus super magnum fluctum maris
 Ad Trojam ducens, Helenæ gratia pulchricomæ.
 Ubi quidem ipsos mortis quoque finis adobruit.
 Iis autem scorsum ab hominibus victum & sedem tribuens
 Jupiter Saturnius pater constituit ad terræ fines.
 Et hi quidem habitant securum animum habentes

Εἰ μακάρων νήσοισι, παρ' Ωκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Ὀλβιοὶ ἦσαν τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
 Τεῖς δ' ἔτους θάλλοντα φέρει ζείδωρ ἄρουρα.

170

Ferre-
um ge-
nus.

Μηκέτ' ἐπεὶ ὥφειλον ἐγὼ πέμπθῃσι μετεῖναι
 Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεοὺς θανεῖν ἢ ἐκείῃ θύσασθαι
 Νῦν γὰρ δὴ γένε' ἐς ἰσίδηρον, οὐδέ ποτ' ἤμωρ
 Παύσονται καμάτων ἐοῦζ' οὐδ' ἐνύκτωρ.

175

Φθειρόμενοι χαλεπὰς ἤθεοι δώσουσι μερίμνας.

Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐσθ' ἀκακοῖσι.

Ζεὺς δ' ὀλέσει ἐξ ὅτου γένε' μερόπων ἀνθρώπων,

Εὐτ' αὖ γενομένοιο πολιορκήσῃσι τελέθωσιν.

Οὐδὲ πατὴρ καίδεσιν ὁμοῖοι, οὐδέ ἔκ παῖδες,

180

Οὐδέ ξείνῳ ξεινοδίκῃ, καὶ ἐταῦρ ἐταῖρῳ,

Οὐδέ κασίγνητ' φίλῳ ἔσσεται, ὡς ἱπάρῃσι.

Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀπμήσῃσι τοκῆας.

Μέμψονται δ' ἄρα τὲς χαλεπαῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν

Σχέτλιοι, οὐδέ θεῶν ὅπιν' εἰδότες, οὐδέ μὴ οἶγε

185

Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρηπτήρα δοῖεν,

Χειροδίκῃ· ἕτερος δ' ἑτέρῃ πόλιν ἐξαλαπάξει.

Οὐδέ τις δούρεα χεῖρας ἔσεται, ἔτι δικάϊα,

Οὐτ' ἀσπίδα· μάλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν

Ἀνέρεα πμήσῃσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς

190

Οὐκ ἔσται· βλάβη δ' ὁ κακὸς ἐν ἀρείονα φάσκει,

Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὅρκῳ ὁμείταται.

Ζῆλ' δ' ἀνθρώποισιν οὐζυροῖσιν ἅπασιν,

Δυσκέλαδος κακὸν χερσὶ, ὁμωρτήσῃ συζευώπῃ.

Καὶ ὅτε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς Ἀρυοδείης,

195

Ἀδελφῶσιν φάρεσσιν καλυψάμεναι χρὸα καλὸν,

Ἀθανάτων μὲν φίλον ἴσον πρὸς λιπόντ' ἀνθρώπων

Αἰδώς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείπεται ἄλγεα λυγρὰ

Θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακὸν δ' ἔκ' ἔσσεται ἀλκή.

Fabula
de acci-
pire &
Iusc.

Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω, φρονέεσσι καὶ αὐτοῖς.

200

Ὡδ' ἱρήν πρὸς οἴκῳ ἀνδρῶν ποικιλόδειρον,

Ἵψι μάλ' ἐν νεφέεσσιν φέρον, ὀνύχεσσιν μεμαρπύς·

Ἡ δ' ἐλεὸν, γαμψοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσιν,

Μύρετο· τίω δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον εἶπε.

Δαιμονίη, ἡ Λάλακας, ἔχειν ὅσους πολλὸν ἀρείων

205

Τῶν εἰς ἡσ' ἐν ἐγὼ πρὸς ἄλλῳ καὶ αἰδοῖν ἔδωκε.

Δείπνον

In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,
Felices heroes : his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert foecunda tellus.

O si neque jam quinto ego interesssem

Hominum generi, sed aut mortuus essem prius, aut postea na-

Nunc enim genus est ferreum : nunquam nec die (tus.

Quiescent à labore & miseria, neque nocte,

Corrupti : graves vero dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.

Jupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium ho-

Postquam facti circa tempora cani fuerint. (minum,

Neque pater liberis similis, neque liberi,

Neque hospes hospiti, neque amicus amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac.

Statim vero senescentes dehonorabunt parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neq; deorum oculum veriti ; neq; hi sane

Senibus parentibus educationis præmia reddent,

Violenti : alter vero alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque justis,

Neque boni : magis vero maleficum & injurium

Virum colent. Justitia vero in manibus & pudor

Non erit. Lædet autem malus meliorem virum,

Verbis obliquis alloquens : perjurium vero jurabit.

Livor autem homines miseros omnes,

Raucus, malis gaudens, comitabitur invisus.

Tumq; demum ad cælum à terra spatiosa,

Candidis vestibus tectæ corpus pulchrum,

Deorum ad familiam abierunt relictis hominibus

Pudor & Nemesis : relinquentes autem dolores graves

Mortalibus hominibus ; mali vero non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus dicam, tametsi ipsi sapiant.

Sic accipiter affatus est lusciniæ canoram,

Alte in nubibus ferens, unguibus correptam :

Illa vero misere, curvis confixa unguibus,

Lugebat : eam autem imperioso ille sermone allocutus est.

Infelix, quid strepis ? habet certe te multo fortior :

Hac vades, qua te duco, etiam cantatricem existentem :

Δείπνον δ' αἶψ' ἐθέλω, ποιήσμεναι, ἥ με γῆσσι.
 Ἀφρον δ', ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείστονας αὐτὸς φερέσθαι.
 Νίκης περὶ σταῖα, σφῶς τ' αἰχμασὶ ἀλγέα πείχαι.
 Ὡς ἔφατ' ὠκυπῆτης ἱρήξ, ἱερυσιπτερό' ὄρνις.

210

Ὡ Πέρση, σὺ δ' ἄκκι δίκης, μηδ' ὕβριος ἐφίλει.
 Ὑβρις γάρ τι κακὴ δαίμων ἐροτῆ' ἐδὲ μὲρ, ἰατρὰς.
 Πηδῶς φερέμεν δαίματα, βαρύνει δὲ τ' ὑπ' αὐτῆς.

Justi-
tiam.

Εγκύρσας αἰτησιν, ὁδὸς δ' ἐπέρηφι περιλθεῖν
 Κρείστον ἐς ἱεδικαίη. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἔχει.
 Ες τέλει' ἐξελεύσεται. Παθὼν δὲ τι νήπιος ἔγνω.

215

Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὄρνις ἄμφοσιν ἐκαστὴν δίκῃσι.
 Τῆς δὲ δίκης ῥόδοι, ἐλκόμενης ἥ κ' ἀνδρες ἄρῃσι.
 Δωροφάγῃ, σκολιαῖς δὲ δίκαις κείνωσι δέριος αἶ.
 Ἡ δ' ἐπιταί, κλαίνοσι πόλιν τε, ἣ ἦτο λαόν.

220

Ἡρώϊστα μίτη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσι.
 Οἱ τὲ μιν ἐξελεύσιν, καὶ κ' ἰθὺς ἐνείμασι.
 Οἱ δὲ δίκαις ζένοισι καὶ ἐνδήμοισι διδόντες.

Ἰθείας, καὶ μὴ περιβαύουσιν δικάων.
 Τοῖσι τῆς πόλεως, λαοὶ δ' ἀντιῦσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρήνη δ' ἀπὸ γῆνι κροτέσθαι, ἐδὲ ποτ' αὐτοῖς.

225

Ἀργαλῶν πόλιν τε κροτέσθαι, φέρουσι Ζεύς.
 Οὐδὲ ποτ' ἠνδίκησιν μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ.
 Οὐδ' ἀπὸ θαλίσσης ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.

Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, κρείσι δὲ δρυς.
 Ἀκρὴ μὲν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίεσσας.
 Εἰροπύργῳ δ' οἷς ῥαλλοῖς καταβεβράχουσι.

230

Τικτεσὶν ἢ γυναικὶς τοιχόθεν τέκνα γυνῶσιν.
 Θάλασσιν δ' ἀργαλῶσιν ἀμφιπέρις, ἐπὶ νηῶν.
 Μείονονται κερπὸν ἢ φέρει ζείδωρος ἄκρος.

235

Justitia
regna.

Ὅς δ' ὕβρις τι μέμηλε κακὴ ἐχέτλια ἔργα.
 Τοῖσι δὲ δίκῃ Κροτιάς τε κροτέσθαι, φέρουσι Ζεύς.
 Ποδάρε ἐξυμπάσσει πόλις κακῇ ἀνδρὸς ἐκκυροῖ.
 Οὐκ ἀλιτταίνει, καὶ ἀλγία δαλα μηχανάσται.

Τοῖσιν δ' ἐκροτόν μιν, ἐπὶ γαίῃ πῆμα Κροτιάς.
 Λιμὸν ὀμνὸν καὶ λοιμὸν, ἀποφθινύουσι ἢ λαόν.
 Οὐδὲ γυναικὶς τικτεσὶν, μινύουσι ἢ οἶκον.

240

Ζηνὸς φρεσὶ μνομένησιν ὀλυμπίῃ, ἄλλοι δ' αὖτε.
 Ἡ πῶν γὰρ σφῶν ἀρὰ ἀπάλαισιν, ἢ ὅτε τείχεα.

245

Cenam vero, siquidem libet, faciam, vel dimittam.
 Imprudens vero, quicumq; velit cum potentioribus contendere:
 Victoriaq; privatur, & præter convitia dolores patitur.
 Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu vero audi justitiam, neque injuriam fove.
 Injuria enim perniciofa est misero homini; neque bonus qui-
 Facile ferre potest, gravaturque ab ipsa, (dema
 Illapsus damnis. Via vero altera perveniendi
 Melior ad justa. Justitia autem super injuriam valet,
 Ad finem progressa. Passus vero stultus sapuit.
 Cito enim abit iusjurandum una cum pravis judiciis.
 Justitiæ vero impetus, tractæ quocunq; homines duxerint
 Donivori, pravis autem judiciis judicarint leges;
 Hæc vero sequitur, flens urbemq; & mores populorum,
 Aerem induta, malum hominibus afferens,
 Qui ipsam expellunt, neque rectam distribuerunt.
 At qui iura tam hospitibus quam popularibus dant
 Recta, neque à justo quicquam exorbitant,
 Iis viget urbs, populi vero florent in ipsa:
 Pax vero per terram alma: neque unquam ipsis
 Molestum bellum destinat late cernens Jupiter.
 Nec unquam justos inter homines fames versatur,
 Neque noxa: in conviviiis vero partis opibus fruuntur.
 His fert quidem terra multum victum: in montibus vero quer-
 Summa quidem fert glandes, media vero apes: (cus
 Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:
 Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos:
 Florent autem bonis perpetuo: neque navibus
 Navigant: fructum vero profert fœcundus ager.

Sed quibus injuriaque mala curæ est, pravaque opera,
 Iis pœnam Saturnius destinat late cernens Jupiter:
 Sæpeque universa civitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, & iniqua machinatur.
 Illis autem cœlitus magnum adduxit malum Saturnius,
 Famem simul & pestem: intereunt vero populi:
 Neque mulieres pariunt, decrescuntque familiæ,
 Jovis Olympi consilio: interdum vero rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,

Aut

Ἡ γέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποκινύται ἄωλός.

245

Ὡ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἤκατε φράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τίωδε δίκλῳ ἔχουσ ᾧ ἐν ἀνθρώποισι εἶντες
Ἀθάνατοι λένουσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλους τρέβουσι, θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.

250

Τεῖς ᾧ μύροισιν ἐπὶ χθονὶ πυλυβοτείρη
Ἀθάνατοι Ζηνός, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ῥα φυλάσσετε τὴν δίκαν ἐξ ἡέλιου ἔργα
Ἡέρα ἑοσάρμοι, πάντα φοιτῶντες ἐκ αἴας.

Iustitia.

Ἡ δὲ τε παρεῖν ἐστὶ Δίκη Διὸς ἐκγεγαῖα,
Κυδινή τ' αἰδοῖν τε θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσι.

255

Καί ῥ' ὅπ' ὅτ' αὖ τις μὴ βλάβῃ σκολιῶς ὀνοάζων,
Αὐτῇ καὶ Διὶ πατρὶ κατ' ἐξομήν Κρονίων.

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκων νόον ὅφρ' ἀποῖσῃ
Δῆμ' ἀπεθαλίας βασιλείαν, οἱ λυγρὰ τοῦντες
Ἀλλή παρκλίνετ' δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

260

Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθύνετε μύθος,
Διμοφάτρη, σκολιῶν ἡ δίκων ἐπιπάρχῃ λάθεσθε.

Deus o-
mnip-
otens.

Οἱ αὐτὰ κηκὰ τέυχει ἀνὴρ ἄλλω κηκὰ τέυχων.
Ἡ δὲ κηκὴ βελὴ τὰ βελέυσαντε κηκίστη.

265

Πᾶντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός ἐκ πάντα νοήσας,
Καί νυ τὰδ' αἴκ' ἐθέλῃ, ἐπιδέρεται. ὕδ' ἐλθέει

Οἴω δὴ καὶ τίωδε δίκλῳ πόλις ἐντὸς ἑσργεῖ.

Νῦν δὲ ἔγω μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαν

ἔλιν, μὴτ' ἐμὸς υἱὸς ἐπὶ κατὸν ἄνδρα δίκαιον

ἔμμεναι, εἰ μείζω με δίκην ἀδικώτερος ἔξει.

270

Ἀλλὰ γὰρ οὐ πῶ εὐλοπα τελεῖν Δία τερπικέροισιν.

Jus na-
turæ.

Ὡ Πέρση σὺ ἡ γαῖα μὲν φρεσὶ βάλλεις σῆσι,

Καί νυ δίκης ἐπάκβε, βίης δ' ἐπιλήθεις πάντων.

Τόνδε ᾧ ἀνθρώποισι νόμον διέταξ' Κρονίων,

Ἰχθύσι μὲν ἔθνησι καὶ οἰωνοῖς πετεινοῖς,

275

Ἐδοῖν ἀλλήλους, ἐπὶ ἡ δίκη ἐστὶν ἐκ αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἡ πολλὸν ἀείσῃ

Γίνεσθαι. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαν ἀγρέουσιν

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς.

Perjurii
pœna.

Ὅς δὲ κε μεστουρήσιν ἐκὰν ἐπίορκον ὀμόσας

280

ψεύσεται, ἐν ἡ δίκην βλάβης, νήκεσιν ἀάσθῃ

Τῷ δὲ τ' ἀμθυροτέρῃ χθονὶ μετ' ὅπιοθε δάλαπ' ἴαν

An-

Aut naves in ponto Saturnius punit ipsorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi
Justitiam hanc. Prope enim inter homines versantes
Dii vident, quotquot pravis judiciis
Se mutuo atterunt, deorum animadversionem non curantes.

Ter enim decies mille sunt in terra multorum alumna

Dii Jovis, custodes mortalium hominum :

Qui sane & judicia observant, & prava opera,

Aerem induti, passim oberrantes per terram.

Virgo autem est Justitia Jove prognata,

Claraq; & veneranda diis qui cælum habitant.

Et certe cum quis ipsam læserit oblique injuriis,

Statim ad Jovem patrem confidens Saturnium,

Conqueritur hominum iniquam mentem : ut luas

Populus peccata regum, qui prava cogitantes

Alio deflectunt judicia, oblique pronuntiantes.

Hæc observantes, o reges, corrigite sententias,

Corrupti : obliquorum vero judiciorum prorsus obliviscimini.

Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans.

Malum vero consilium consulenti pessimum.

Omnia videns Jovis oculus, omniaque intelligens,

Et hæc certe, si quidem vult, inspicit : neque ipsum lateo

Qualenam hoc quoque judicium civitas intus exerceat.

Ego porro nec ipse nunc inter homines justus

Esse velim, neque meus filius : quando malum est, justum

Esse, si quidem plus juris injustior habebit. (gaudentem.

Sed his nondum finem arbitror impositurum Jovem fulmine

O Persa, ceterum tu hæc animo tuo repone, (prorsus

Et justitiæ quidem animum adjice, violentiæ vero obliviscere

Namq; hanc hominibus legem disposuit Saturnius,

Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,

Se mutuo ut devorent, quando quidem justitia carent :

Hominibus autem dedit justitiam, quæ multo optima

Est. Si quis enim velit justa in publico dicere,

Cognoscens, ei quidem opes largitur late videns Jupiter.

Qui vero testimoniis volens perjurium jurando

Mentietur, in jus delinquens, immedicabiliter læsus est ;

Ejus vero obscurior posteritas postea relicta est :

Ἄνδρὸς δ' ἑὸν ἔργον ἡσέη μετόπισθεν ἀμείναι·

Σοὶ δ' ἐγὼ ἑσθλά τοῖαν ἔρειν, μέγα νήπιε. Πέρσῃ·

Τὴν μὲν τοὶ χακότητι ἐἴλαδ' ἔστιν ἐλέα·

Ρηϊδίῳ δ' ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι νάει.

Virtus
ardua.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶται θεοὶ παρὰ τοῖσιν ἔθηκαν

Ἀθηνᾶ τοι, μακρὸς ἢ κ' ὄρεθ'· οἶμ' ἐπ' αὐτίκω,

Καὶ τεχνὺς· ἱσπερσοῖτον ἔπην δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,

Ρηϊδίῳ δ' ἔπειτα πίλει, χαλεπὴ δ' ἔσται.

Optimo
quis.

Οὐτ' οὐ μὲν πανάρετος, ὃς αὐτῷ πάντα τοῖσιν,

Φροσάμενος ἴα κ' ἔπειτα ἐς τέλος ἦσιν ἀμείναι.

Ἑσθλὸς δ' αὖ κακείνῳ, ὃς εὖ εἰπὺν ἐπίθηται.

Ὃς δέ κε μήθ' αὐτὰ νοέη, μήτ' ἄλλω κάσιν

Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃ δ' αὖτ' ἀχρεΐῳ ἀνὴρ.

Laboris
comen-
datio.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αὖν ἐφειμήσῃ,

Ἐργάζου, Πέρση, δῖον γένος, ὄφρα σε λιμὸς

Ἐχθρῶν, Φιλῆν ἢ εὐσέφανος Δημήτηρ

Αἰδοῖν, βίῳ τε ἢ πῆν πίμπωλῃσι καλῆν.

Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργὰ σύμφορος ἀνδρῶν.

Τῷ ἢ θεοὶ τιμωσῶσι ἐκ ἀνέρες, ὃς κεν ἀεργὸς

Ζῶν κηφάνεσσι κροῦροισι εἰκέλος ὄρμην,

Οἵ τε μελισσῶν καμῶτον τεύχεσιν ἀεργῶν,

Ἑσθόντες. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἐστὶ μέγιστα κροσμοῖν.

Ὡς κέ τοι ὠρεῖον βίοντο πλῆθυσιν κελιαί.

Ἐξ ἔργων δ' ἀνδρες πολὺ μῆλοι τ' ἀφνειοί τε.

Καὶ τ' ἐργαζόμενος, πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν

Ἑσθίαι ἐδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ συζήουσιν ἀεργῶν.

Ἐργῶν δ' οὐδὲν ὀνειδὸς, ἀεργίῃ δέ τ' ὀνειδὸς.

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, σῆμα σε ζηλώσει ἀεργὸς

Πλουτιῶντα· πλούτῳ δ' ἀρετὴ κ' κῦδος ὀπιθεῖ.

Δαίμωνι δ' οἷος ἔσθαι, (τὸ ἐργαζέσθαι ἀμείναι)

Εἰ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀσσίφρονα θυμῶν

Ἐκ ἔργων τρέψῃ, μελετᾷς βίου, ὥς σε κεύω.

Pudor.

Αἰδώς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένοι ἀνδρά κρομίζει,

Αἰδώς, ἥ τ' ἀνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.

Αἰδώς τοι παρὲς ἀνολβίῃ, γάρε σος δὲ παρὲς ὀλβῳ.

Χρήματα δ' οὐχ ἀρπακτὰ, θεῶν δοτὰ, πολλὸν ἀμείναι·

Divitia
quæ sic.

Εἰ γὰρ τις κ' χροσὶ βίῃ μέγαν ὀλβον ἔληται,

Ἦ οὐ δαὶ γλώσσης λήισσεται, (οἷά τι πολλὰ

285

290

295

300

305

310

315

320

Γίνεται.

Viri autem iusti generatio in posteris erit præstantior.

Ceterum tibi ego bona sciens dico, stultissime Persa.

Malitiam quidem cumulatim etiam capere

281 Facile est: brevis quippe via est, valdeq; prope habitat.

Ante virtutem vero sudorem dii posuerunt

Immortales: longa vero atq; ardua via est ad ipsam,

Primumq; aspera: ubi vero ad summum ventum fuerit,

Facilis demceps est, quantumvis difficilis fuerit.

291 Ille quidem optimus est, qui sibi ipsi per omnia sapit.

Cogitans quæcunq; dein & postremo sint meliora.

Rursus & ille bonus est, qui bene monenti paruerit.

Qui vero nec sibi sapit, neq; alium audiens,

295 Animum adjicit, rursus hic inutilis vir est.

Verum tu nostri semper præcepti memor,

Operare, o Persa, divinum genus, ut te fames

Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres

Veneranda, victuq; tuum impleat horreum.

Fames namq; perpetuo ignavo comes est viro:

00 Atq; eundem & dii oderunt, & homines, quicunq; otiosus

Vivat, furtis aculeo carentibus similis studio,

Qui apum laborem absumunt otiosi,

Vorantes. Tibi vero opera mediocria obire gratum est,

Ut tibi tempestivo victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt pecorosi & opulenti.

Et laborans multo etiam charior tam immortalibus

Eris, quam hominibus: valde enim odertunt otiosos.

Labor vero nullum dedecus, sed ignavia dedecus est.

Quod si laboraveris, mox te æmulabitur & otiosus

Ditescens: divitias vero & virtus & gloria comitantur,

Deo autem similis fueris, (Laborare quidem melius)

Siquidem ab alienis facultatibus stolidum animum

Ad opus convertens, victus curam habeas, ut te jubeo.

Pudor autem non bonus indigentem virum tenet,

Pudor, qui viros valde & lædit & juvat.

Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero ad divitias,

Opes vero non raptæ, divinitus datæ, multo meliores.

Si quis enim & manibus per vim magnas opes traxerit,

Aut lingua spoliavit, (qualia multa

Fiunt,

Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἔξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναδείη καλοπάζῃ,
 Ρεῖα τέ μιν μαυρῶσι θεοί, μιν ὕβρις δέ οἶκος
 Ἀνέρι τῷ, παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὀλβῶ ὀπηδεῖ.

Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτῳ ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἐρῇ.

325

Flagitia varia, & eorum poen.
 Ὅστι κασιγνήτοιο εἴ' ἀνα δέμνια βάνοι,
 Κρυπταδὴς εὐνῆς ἀλόχῃ, παρακαίερα ῥέζαν·
 Ὅς τί τ' αἴ' ἀφραδὴς ἀλιτρεῖνται ὀρφανὰ τέκνα·

Ὅς τε γυνὴ γέροντα κακῶ ἐπὶ γῆρας οὐδ' αἶ

Νεκείῃ, χαλεποῖσι καὶ πτόμος ἐπέεσι·

Τῷ δὲ θεῷ Ζεὺς αὐτὸς ἀγάζεται, ἵς ἧ τελευτῇ

Ἔργων αὐτ' ἀδίκων χαλεπήν ἐπέθηκεν ἀμυδίην.

Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάντων ἔργ' ἀεσίφρονα θυμόν.

Cultus divin.

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ἀγνώς ἑκαταρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·

Ἀλλοτε δὲ σπονδῇσι θυέεσσι τε ἱλάσκεισθαι,

Ἡ μὲν ὅτ' ἐυνάζῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ.

Ὡς κέ τοι ἱλαὸν κροδίην καὶ θυμόν ἔχουσιν·

Οφρ' ἄλλων ὠνῇ κλήρον, μὴ τὸν τέον ἄλλος.

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα προλεῖν, τ' δ' ἐχθρὸν ἰᾶσθαι.

Vicinus bonus.

Τὸν ἧ μάλιστα καλεῖν ὅστις σίθεν ἐχθρὸν νύκει.

Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήνηται,

Γεῖτονες ἄζωσι· ἐκίον ζώσαντο, δέ σῃός.

Πῆμα κακὸς γέταιν, ὅσπον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.

Εμμορέ τοι πρὸς ὅσ' ἐμμορε γένετος ἰοδλῆ·

Οὐδ' ἂν βῆς δ' ἴπλοισι, εἰ μὴ γέταιν κακὸς εἴη.

Precepta morum varia.

Ἐν μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γέτονες, εὖ δ' ἀποδόναι.

Αὐτὰ τὰ μέτρα, ἑ λώιον, αἶκε διώησαι·

Ὡς ἂν χρεῖζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον ἔνρῃς.

Μὴ κακὰ περδαίνων· κακὰ κέρδεια ἴσ' αἴτησα.

Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τὸ ἀποδοῦν ἀποδοῖναι.

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.

Δώτη μὲν ἵς ἑδωκεῖ· ἀδώτη δ' οὐκ ἑδωκεν.

Δῶς ἀγαθὴν, ἄρπαξ ἧ κακὴν, θανάτοιο δότεира.

Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε πᾶν μέγα δῶη,

Χαίρει τῷ δῶρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν.

Ὅς δέ κεν αὐτὸς ἐληται ἀναδείηφι πιθήτας.

Καὶ τὸ μικρὸν ἰόν, τὸ τ' ἐπαχύνωσιν φίλον κῆρ.

Εἰ

Fiunt, quamprimum lucri amor mentem deceperit
 Hominum, pudorem vero impudentia expulerit)
 Facile & illum obscurant dii, minuuntur vero familiae
 Viro illi, exiguum vero ad tempus divitiarum adsunt.

Par est *delictum*, si quis & supplicem & hospitem malo affi-
 Quique fratris sui cubilia ascenderit, (ciat:

Secreti *causa* lecti uxoris, scelerata patrans :

Quique mala cuiuspiam fraude deceperit orphanos liberos :

Quique parentem senem misero in senectae limine

Probris affecerit, gravibus incescens verbis :

Huic certe Jupiter irascitur, ad extremum vero

Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.

Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.

Pro virili autem sacra facito immortalibus diis

Caste & pure, splendidaque crura adurito.

Interdum certe libaminibus atque suffitibus placa,

Et quando cubitum ieris, & quando lux sacra venerit :

Ut benevolum erga te cor atque animum habeant ;

Ut aliorum emas sortem, non tuam alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum vero finito.

Eum vero potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi & negotium aliquod domesticum accidat,

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa *tam magna est* malus vicinus, quantum bonus commodum.

Sortitus est praemium, quicumque ; sortitus est vicinum bonum.

Neque sane bos interierit, nisi vicinus malus sit.

Recta quidem mensura à vicino mutuum accipe, rectaque redde,

Eadem mensura, & amplius, si quidem possis :

Ut indigens, & in posterum promptum invenias.

Ne mala lucra captes : mala lucra aequalia damnis.

Amantem te ama, & juvantem te juva.

Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.

Datori namque est qui dat : non danti vero nemo dat.

Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.

Quisquis etenim vir sponte sua *dederit*, etsi multum dederit,

Gaudet donando, & delectatur suo in animo.

Qui vero ipse rapuerit, impudentia fretus,

Quamvis sit exiguum, *tamen* id vexat charum animum.

Εἰ γὰρ κτ' ἐστὶ μικρὸν ἐπὶ σμικρὸν καὶ ἄγρια,
 Καὶ γὰρ τοῦτ' ἔρδεις, ἄρα κεν μέγα ἐτὸ γήοιο.
 Ὃς δ' ἐπ' ἰόντ' ἔχει, ὅτ' ἀλύζεται αἶθοπα λιμὴν.
 Οὐδὲ τὸν ἐν δίκῳ καὶ ἀκείδμον ἀέρα κήδει.
 Οἴκῳ βέλτερον εἶναι ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θύρεσφι.
 Εὐθλόν μιν παρόντων ἐλίοθ' ἀπὸ πῆρα δὲ θυμῷ
 Χρηζέειν ἀπὸντες ὅσ' ἐφράζεσθαι ἀνθρώποι.
 Αἰσχρομύθεον πίδε καὶ ληθόντος, κορέσας
 Μισοῦσι φείδεσθαι· δεινὴ δ' ἐδὶ πυθμένι φειδῶ.
 Μισοῦσι δ' ἀνέρι φιλῶν· εἰρηρμός ἄρα κ' ἔστω.
 Καί τε κασιγνήτῳ γελᾶσθαι ἐπὶ μαρτυρᾷ θέσθαι
 Πίστες δ' ἄρα οὐκ ἔστιν ἀπὸ καὶ ἑλάναν ἀνθρώποις.
 Μηδὲ γυνὴ σε νόον πυρρῆσθαι· ἐξαπαπάται,
 Αἰμύλα κατὰ κροσσὸν, τὴν διφῶσα καλῶν.
 Ὃς δὲ γυναικὶ πίπει, πέποιθ' ὅτι φιλήτηται.
 Μνηστῆρ' ἢ παῖς εὖ ζοὶ πατρὸς αἰὶν.
 Φερεῖ μιν ὡς γὰρ πλεῖστον αἰετὶς ἐν μεγάροισι.
 Γηραιὸς ἢ θάνατος, ἔτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων·
 Ρεῖα δὲ κεν πλεόνεσσιν ἔροισι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
 Πλεῖστον μὲν πλεόνων μελέτη, μέγιστον δ' ἐπιτήκη.
 Σοὶ δ' ἐπὶ πλεόνων θυμὸς ἐλδοῖται ἐν φρεσὶν ἥσιν,
 Ὡς εἶδεν ἔργον δέ τ' ἐκ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

360

365

370

375

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙ-

ΟΤ ΕΡΓΩΝ καὶ ΗΜΕΡΩΝ

BIBA. 16.

Πηλοῖδων Ἀτλαγροῖων ἐκτελομένων
 Ἀρχαῶν ἀμνηστὶς ἀρόγιο ἢ δυσσομνία.
 Αἱ δὲ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας ποταρῶν
 Κεκούφαται αὐτὴς ἢ ἀπὸ πλομῶν ἐναιῶν
 Φαίνονται, ἡ πρῶτα δυσσομνίᾳ σιδήρε.
 Ὅτ' ἔστι πεδῶν πλεῖστα νόμοι, οἱ τε γαλακτοῦ
 Εὐρύθι γαλακτοῦ, οἱ τ' ἀγρία βροσθήσιν
 Πόντος κυμαίνοντες ἀπὸ πλομῶν πόντος γῶρον
 Νάισον· θυμὸν ἀπείρεσθαι, θυμὸν ἢ βροσθῶν,
 Θυμὸν δ' ἀμνηστὶς, εἰ χ' ὡς πᾶν ἐθέλει
 Ἐργα κρημνίζονται Δημήτερος ὡς ἔστι νόμος.

Agricultura.

3

10

Ὡς

Siquidem enim & parvum parvo addideris,

Et frequenter istud feceris, mox quidem magnum & hoc evase-

Qui vero partis adjicit, is vitabit atram famem.

(rit.

Neque vero quod domi repositum est, vtrum lædit.

Domini melius est esse, quoniam noxium quod foris est.

Bonum quidem de præsentis capere: noxa vero animo

Egere absente: quæ te cogitare jubeo.

Incipiente vero dolio & desinente, saturato te,

Medio parce: mala enim in fundo parca monia.

Mercēs autem viro amico constituta sufficiens esto.

Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto:

Credulitas pariter ac diffidentia perdiderunt homines.

Ne vero mulier te animo nates succincta decipiat,

Blande garriens, tuum inquirens tuguriū.

Qui namq; mulieri confidit, confidit is quidem furibus.

Unicus vero filius servavit paternam domum

Pascendo: ita enim opulentia crescit in ædibus.

Senex autem moriaris, alium filium relinquis.

Facile vero & pluribus præbuerit Jupiter ingentes opes:

Major autem plurius cura, major quoque accessio.

Tibi vero si opes animus appetit intra sese,

Bic facito: operamq; operæ subinde addito.

HESIODI ASCRÆI

OPERUM & DIERUM

LIB. II.

P Lejādibus Atlantē nātis exorientibus,
Incipe mēsem, arationem vero occidentibus.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta

Latent: rursus vero circumvolvete se anno

Apparent, primum ut acuitur ferrum.

Hæc utique arvorum est regula, quique mare

Prope habitant, quique vales flexuosas

Mari fluctuante procul pinguem regionem

Habitant. Nudus serito, nudusque arato,

Nudus quoque merito, siquidem tempestiva omnia voles

Opera ferre Cereris, ut tibi singula

Labo-
randū.

Ὡς αἰετὸς μὴ πως τὰ μίτραν χατίζων,
 Πτώσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲν ἀνύσῃς.
 Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμὴν ἤλθες· ἐγὼ δέ τι οὐκ ἐπιδύσω.
 Οὐδ' ἐπιμετρήσω. Ἐρχάσθω νῦν Πέρση
 Ἔργα ἴατ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετκμήσαντο.
 Μήποτε σὺν παῖδες ἄνθρωποι τε θυμὸν ἀχέων
 Ζητεῦντες εἴοιεν καὶ γαῖαν αἰετῶσι δ' αμελῶσι.
 Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς ἔχοντες αἰετῶν ἦν δ' ἐπ' αὐτῶν,
 Χρήματα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐτίσεις πτόλιν ἀγρέυσαι.
 Ἀχρεῖα δ' ἔσται ἐπὶ τῶν νόμων. Ἀλλὰ σ' ὄλωθα
 Φερεσθῶμαι χρεῖων τε λύσει, λιμῶν τε ἀλεωρῶ.

Οἶκον μὲν παρῆλθε, γυναικὰ τε, ἔχοντες ἀροτῆρας,
 Κτητῶν οὐ χαμετῶν, ἥ τις καὶ βροτῶν ἐπιτο.
 Χρήματα δ' εἰς οἶκον πάντ' ἀρμυρα ποικίλασθαι.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλαν, ὃ δ' ἀρετῆται, σὺ δὲ τητῶ.
 Ἡ δ' ὄρη παραμείβεται, κινύθη δὲ γαῖα ἔρπον.
 Μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὐτοῖον ἐς τ' ἐνναφιν.
 Οὐ γὰρ ἐπισησοργὸς ἀνὴρ πῖρ πωλεῖσι χαλκῶν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος. Μελέτη δὲ γαῖα ἔρπον ὀφέλλει.
 Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτρεσι παλῶναι.

Ἡμεῖς δὲ λήγει μὲν ὁ ξέος πελίσιο
 Καὶ μάτ' ἰδαλίμῃ, μετοπώρην δ' ὀμνήσῃ τοι
 Ζηνὸς ἐροδενέος, καὶ ἡ πρῆπται βρότεος χρεὼς
 Πολλὸν ἐλαφρότερος (δὴ γὰρ τότε σείει ἄσπερος
 Βαθὺν ὑπὲρ κεφαλῆς κηρυτρεφῶν ἀνθρώπων
 Ἐρχεται ἡ μάχη, πλεῖστον δὲ τὸν νεκρὸν ἐπαυρεῖ.)
 Ἡμεῖς ἀδελφὸν ἴατ' ἐπὶ τῇ τμηθεῖσσι σιδῶναι
 Ὑλῆς φύλλα δ' ἔραζε χεῖρ, πτόλιν δὲ λήγει.

Instru-
menta
rust. pa-
randa.

Τῇ μὲν ἄρ' ὑλοτερεῖν, μεμνημένῃ ὤρειον ἔρπον.
 Ὀλμῶν μὲν τρεῖς πόδιν τῶν μιν, ὑπὸ τῶν τρεῖς πηχῶν.
 Ἀξονά δ' ἐπὶ τῶν πόδιν· μάλα γὰρ νῦν γαῖα ἀρμυρὰ οὕτως.
 Εἰ δὲ κεν ὀκτώ πόδιν· ἀπὸ καὶ σφύραν καὶ τῶν μιν.
 Τετασίγῃ μιν δ' ἄφιν πέμπειν δὴ καὶ δῶρα ἀμείβῃ.
 Πόλλ' ἐπὶ καμπύλα καὶ γαῖα. Φέρειν γὰρ γόνυ, ὅτ' αὐτῶν ἔρπον.
 Εἰς οἶκον, κατ' ὅσον δὲ ζῆλος ἡ κατ' ἀρετῶν,
 Πείνιον· ὅς γὰρ ἔστιν ἀρετῶν ὀχυρώτατος ἐστίν,
 Ἐὐτ' αὖ Ἀθηναίης δμῶν ἐν ἐλύματι πήξας,
 Γόμφοισιν πελάσας περὶ σπέρματι ἰσοβαῖ.

Tempeſtiva creſcant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilq; efficias,
 Sicut & nunc ad me veniſti : ego vero tibi non amplius dabo,
 Neq; amplius mutuo tradam. Labora ſtolide Perſa
 Opera quæ hominibus dii deſtinarunt :
 Ne quando cum liberis uxoreq; animo dolens
 Quæras victum per vicinos, hi vero negligent.
 Bis enim & ter forſitan conſequeris : ſi vero amplius moleſtes,
 Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices :
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
 Cogitare debitiq; ſolutionem, famiſq; evitationem.

Domum quidem primum, uxoremq; , bovemq; aratorem,
 Famulam non nuptam, quæ & boves ſequatur :
 Utensilia vero domi omnia apta facito :
 Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuſet, tu vero carcas,
 Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
 Ne vero differas inq; craſtinum, inq; perendinum :
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procaſtinator. Cura vero tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luſtat.

Cum itaque jam deſinit robur acuti ſolis
 A calore humido, per autumnum pluyente
 Ove præpotente, mutaturq; humanum corpus
 Multo levius : (nam tunc Capicularis ſtella
 Pauliſper ſupra caput fato obnoxiorum hominum
 Venit interdiu, magis autem nocte fruitur :)
 Quando incorrupta eſt cæſa ferro
 Sylva, folia autem humi fundit, ab ramisq; ceſſat :
 Tunc ſane ligna ſecato, memor tempeſtivi operis.
 Portarium quidem tripedale ſeca, piſtillum vero tricubitale :
 Itemque ſeptempedalem : valde enim certe conveniens ſic.
 Item vero octopedalem : & malleum inde ſecueris. (rui :
 Item ſpithamarum curvaturam ſecato decem palmorum cur-
 vata præterea curva ligna. Ferro autem dentale, cum inven-
 tum, ſive in monte quærens ſive in agro, (ris,
 Item : hoc enim bobus ad arandum firmiſſimum eſt :
 Item cum Atticæ (Cereris) famulus temoni infigens,
 avis adjuñctum ſtivæ adaptaverit.

Bovcs.

Αντατοι.

Tempo
grandi.Oran-
duna.

Δοιὰ δ' ἵσταται ἄροτρα, πονησάμεντο καὶ οἶκον
 Αὐτόχουον, καὶ πικρὸν ἐπεὶ πολὺ λώιον ἔστι.
 Εἰς ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερον γ' ἐπὶ βοσὶ βάλαι.
 Δάφνης δ' ἡ στελέης ἀκινώταται ἰσοδοῆς.
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίν γε γέλω, βοεὶ δ' ἐνναετήρ.
 Ἀρσενε κεκτῆσθαι. (τῶν γὰρ δένειν οὐκ ἀλαπαδόν.)
 Ἥβης μέτρον ἔχοντε τῶν ἐργαζέσθαι ἀρίστου.
 Οὐκ αὖ τιν' ἱρίσαντες ἐν αὐλάκι καμμέν ἄροτρον
 Ἀξίαν, τὸ δ' ἐργον ἐπίστον αὐτῇ λίποιεν.
 Τοῖς δ' ἄμφοτεροσφραγιστοῦσθαι αἰζῆος ἔπειτο.
 Ἄρτοι δειπνήσας τετράτευφον ὀκτάβλωμον.
 Ὅς κ' ἐργα μελετῶν ἰδεῖν αὐλάκ' ἐλαύνου,
 Μηκέτι παπταίνων μετ' ὀμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
 Θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἐπινεώτερον ἀλλ' ἀμείνων
 Σπέρματα δάσασθαι, ἐπιπαρορίνῳ ἀλέασθαι.
 Κρεῖτερον γὰρ ἀνὴρ μετ' ὀμήλικας ἐπτοίηται.
 Φραζέσθαι δ', εὐτ' αὖ φωνὴν γέγωνε ἐπακρόσια
 Ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια πεκληγυῆς.
 Ἦτ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει, ἐχέμεντο ἄρην
 Δεικνύει ὀμβρητῆς, κραδίην δ' ἔδασκ' ἀνδρὸς ἀβέπαι.
 Δὴ τότε χορτάζειν ἔλικας βόας ἐνδον ἰόντας.
 Γηῖδον γὰρ ἔσθ' εἰπεῖν, βοεὶ δὲς ἐ' ἀμφοτέρων.
 Γηῖδον δ' ἀπαιγῆνασθαι. πᾶρα δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρεσας ἀφρεῖος, Πήξασθαι ἀμφοτέρων.
 Νήπιον καὶ τὸν οἶδ', ἐπατὸν δέ τι δύναιτο ἀμείξην.
 Τῶν προδέν μελέτιν ἐχέμεντο οἰκίᾳ θείᾳ.
 Εὐτ' αὖ δ' πρῶτος ἀροτὰς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε ἐ' αὐτῆς.
 Αὐτὴ καὶ διεργῆν ἀρόων, ἀροτοιο καὶ ὄρεν,
 Πρῶτ' ἄλλα σπένδων, ἵνα ἴσιν πλήθωσιν ἀμφοτέρων.
 Εἰσέλαι πολλὴν θέρειν δ' ἐννομένην ἔσθ' ἀπατήσαι.
 Νεῖον δ' ἀπείρειν ἐκ κεφίζουσιν ἀμφοτέρων.
 Νεῖος ἀλεξιάσθαι, παῖδων δὲ κηλήτρεσθαι.
 Εὐχέσθαι δ' Διὶ χθονίᾳ, Δημήτερι δ' ἀγνῇ,
 Ἐκτελεία βεῖθαι Δημῶτερον ἱερὸν ἀκτῶν.
 Ἀρχέμεντο ταπεινὰ ἀρότε, ὅταν ἀκρον ἐχέτληται
 Χεῖρ λαβὼν ἔρπηται, βοῶν ἐπὶ τῶντον ἔκκηται
 Εὐδρυον ἐλκόντων μεσάσθαι. ὃ δ' ἐπὶ τῆς ὀπίσθου

Bina vero disponito aratra, laborans domi,
 Dentatum, & compactum: quoniam multo optimum sic.
 Et si alterum fregeris, alterum bobus iijicis.
 E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.
 E quercu temonem, ex ilice dentale, boves vero duos novannes
 Masculos comparato, (horum enim robur non imbecillum est)
 Adolescentiæ mensuram habentes: hi ad laborandum optimi.
 Non utique hi contendentes in sulco laborando aratrum
 Fregerint, opus vero imperfectum illis reliquerint.
 Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur.
 Panem cenatus quadrifidum octo morsuum:
 Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
 Non amplius respectans ad coætaneos, sed in opere
 Animum habens. hoc vero neq; junior alius melior
 Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandum.
 Junior enim vir ad coætaneos evolat animo.
 Considera vero, cum vocem gruis audieris
 Ab alto ex nabis quotannis clangentis:
 Quæ & arandi temporis signum affert, & hiemis tempus
 Indicat pluviae: cor autem rodit viri bobus carentis.
 Tunc sane pascere curvos boves, domi detineas.
 Facile enim dictu est, Par boum da & plaustrum:
 Facile autem recusare, Instant vero opera bobus.
 Inquit autem vir mentis compos, Fabricato plaustrum.
 Stultus etiam hoc nescit, centum esse ligna plaustri.
 Horum ante curata habeto, domi reponendo.
 Cum primum igitur arandi tempus mortalibus apparuerit,
 Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,
 Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
 Summo mane festinans, ut tibi se impleant arva.
 Vere vertito: æstate vero iterata non te fallat.
 Novalis vero serito adhuc levem terram.
 Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
 Supplica vero Jovi terrestri, Cereriq; castæ,
 Proventum ut impleant, Cereris sacrum munus.
 Ut primum incipis arare, cum extremum de stiva
 Manu capiens stimulum, boum terga attigeris
 Quernum temonem trahentium loro: juvenis autem pone

Indu-
striæ
fructus.

Δμαῖ' ἔχων μακέλην, πόνον ὀρεῖται σὺ δ' αἰεὶ
Σπέρματα κακὰ κρύπτων. Εὐθημερὺν γὰρ ἀεὶ
Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακὴ μερὺν ἢ κακίστη
᾿Ωδὲ κεν ἀφροσύνη σάχυνε νέουσι νῆρα ζε,
Εἰ πέλα' αὐτὸς ὀπίσθιν Ολύμπι' ἰοδλὸν ὀπαῖζοι.
Εκ δ' ἄγχιων ἐλάσσειας ἀρχαῖα καὶ σε ἰολπᾶ
Γηθήσειν, βιόθιο ἐρέυμνον ἐνδὸν ἰόντος.

90

Εὐοχῶν δ' ἔξισα πολὺν ἔαρ, ἔδ' εἰς πρὸς ἄλλας
Αὐχάσαι· σὶ δ' ἄλλα' ἀνὴρ κεχρημέν' ἔσται.
Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τρεπῆς ἀρόης χθόνα διαν,
Ἥμῶς ἀμῆσεις, πόλιν ἀφ' ἑλίου χερὸς ἔργων,
Αἰτία δισμένον κεχρημέν', οὐ μάλα χαίρων
Οἴσεις δ' ἐν φορμῇ· πεῦροι δέ σε θηήσονται.
Αἰδοτε δ' ἀποῖος Ζηνὸς νόος ἀντιόχοιο,
Αεραλῆος δ' ἀνδρῶσι καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.

95

Seroti-
na aras.
remedi-
um.

Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρότης ἔσθ' ἐν τοῖς φάρμακον εἶν'
Ἥμῶς κῆρυξ κηκκύζει δρυὸς ἐν πίεσσι, τοῖσι
Τοπρῶτον τέρπει τε βροτῶν ἐκ' ἀπείρου γαῖαν
Τῆμος Ζεὺς υἱοῖς τρίτῃ ἡμέρῃ, μὴδ' ἀπολήγῃ,
Μήτ' ἄρ' ἐπερβάλλων βόας ὀπλήν, μήτ' ἀπολείπων
Οὐτὶ καὶ ὄψαρότης πρῶτη ἰσοφαρίζει.

100

105

Hieme
quid
agendū.

Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσει· μὴδ' ἐπὶ λήθῃ
Μήτ' ἐμὸν γένον πολὺν, μήθ' ὅρα' ὄμβρος.
Πὰρ δ' ἔδ' ἡ γαλκίον θῆκεν, ἐπ' ἀλέα λείχῳ,
᾿Ωρὴ χειμερῆ, ὅποτε κρύ' ἀνέρας εἶργον
Ἰχθυεῖ· ἐν γὰρ ἀόκνος ἀνὴρ μέγα οἶον ὀφέλλει·
Μή σε κακῇ χειμῶνος ἀμνηστὴ καὶ ἀμνηστὴ
Συὺ πνίῃ, λεπτῇ ἢ παχυν πόδα καὶ πνίξῃς.
Πολλὰ δ' ἀεργὰς ἀνὴρ κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων,
Χρηίζων βιότοις, κακὰ προστέλεσσε θυμῷ.

110

115

Tem-
poris
ratio
habent-
da.

Ελπίς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἀνδρα κομίζει,
Ἥμῶν ἐν λέγῃ, τὰ μὴ βίος ἀρκίος εἶη.
Δείκνυε ἢ δμῶας, δέρας' εἰς μέσση ἰόντος,
Οὐκ αἰεὶ θέρος ἰστέταρ ποιεῖσθαι καλῶς.

120

Boreas.

Μῆνα ἢ ληναίων, καὶ ἡμέρας βύδρα πνίξῃ,
Τῆτον ἀλένααδ', ἐπὶ γαῖαν αἰτ' ἐπὶ γαῖαν
Πνέσαντος βορέαο δυσηλεγίης τελείθῃσι
Ὅστι δ' ἔσθ' ὀρεῖται ἐκ ποταμοῦ εὐρεῖ πόντου.

125

Εμ-

Servus, ligonem tenens, negotium avibus facessat,
 Semina abscondens. Industria enim optima
 Mortalibus hominibus est: ignavia vero pessima.
 Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,
 Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.
 E vasis autem ejicias araneas: & te spero
 Gavisurum, victu potitum domi existente.
 Lætus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
 Respicias: tui vero alius vir indigus erit.
 Si vero ad solis conversionem araveris terram almam,
 Sedens metes, paucillum manu comprehendens,
 Obversim manipulans pulverulentus, nec valde gaudens:
 Feres autem in sporta: pauci vero te suspicient.
 Alias vero alia Jovis mens Ægiochi:
 Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
 Sin autem sero araveris, hoc quidem remedium fuerit:
 Quando cuculus canit quercus in frondibus,
 Primumq; delectat mortales super immensam terram:
 Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique superans bovis ungulam, neq; relinquens:
 Ita serus arator priori aratori æqualis fuerit.
 Animo autem bene omnia reconde: neq; te lateat
 Ver exoriens canum, neque tempestitiva pluvia.
 Accede autem ad æneam sedem, & ad calidam tabernam,
 Tempore hiberno, cum frigus homines includens
 Detinet: ubi etiam impiger vir valde domum auget:
 Ne te malæ hiemis difficultas opprimat,
 Cum paupertate, macilenta vero crasum pedem manu premas.
 Multa vero ignavus vir vanam ob spem expectans,
 Egens victus, mala intra animum versat.
 Spes vero non bona indigentem virum fert,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Indica autem servis, æstate adhuc media existente,
 Non semper æstas erit: facite nidos.

Mensen vero Januarium, malos dies bobus nocentes o-
 Hunc vitato, & glacies, quæ quidem super terram (mnes
 Flante Borea molestæ existunt,

Qui per Thraciam equorum altricem lato mari

Εμπύσας ἄρνε' μέμυκε ἢ γαῖα ἔϋλη·
 Παλλὰς ἢ δρυς ὑψηλόμεναι ἐλάτας τε παχύναι·
 Ουρεῖται δὲ θήσσης πλανᾷ, χθονὶ πελυδοτείρη·
 Εμπίπτειν· ἔπειτα βοᾷ τότε νήριος ὕλη·
 Θῆρις ἢ φρέσιν· ἔρως δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
 Τῶν κ' λάχνη δέρμα καλῶσκιον· ἀλλὰ νῦν ἔτι
 Φυχρὸς εἰὼν Δάφνησι δασυτέρων ἔσονται.
 Καί τε Δάφνην βοὸς ἔρχεται, οὐδὲ μιν ἴχει.
 Καί τε δὲ αἶγα ἄησι θανάτῳ· πῶσα δ' ὄνυξ
 Οὐκ ἐπηκταναὶ τείχεα αὐτῶν, ἔσθ' ἀφ' ἡσιν
 Ἰς ἀνέμῳ βορέῃ προχαλὸν ἢ γέροντα ἔζησι.
 Καὶ Δάφνη παρθενικὴς ἀπαλόχρεος ἔσθ' ἀφ' ἡσιν
 Ἦτε δόμων ἐντοσὺν φίλη παρὰ μητέρι μέμναι,
 Οὐπω ἔργ' εἰδὺα πολυχρῦσα Ἀφροδίτης,
 Εὐ τε λοδοσάρμῃ τρέψαι χρῶα, κ' λίπ' ἐλαφῶ
 Χειροσάρμῃ, νύχθ' ἡμέρας λέγεται ἐνδοξὸν οἶκον,
 Ημεῖς χειμῶνα, ὅτ' αἰόσεται ὅν ποδα τίνδαι,
 Εἰτ' ἀπύρῳ οἴκῳ, ἔσθ' ἡσιν λοδογαλέοισιν·
 Οὐ γάρ οἱ ἥλιος δέικνυ νομῶν ὀρμητῆρας,
 Ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στεφάφαται, βράδιον ἢ παρὰ μῆνισσι φαίνειν.
 Καὶ ἔτι δὲ κερσοὶ ἔνικεροι ὑληκρίσται·
 Λυγρὸν μυλιόωντες αὐτὰ δρυὰ θηοσύντα
 Φεύγκουσιν· ἔπειτα δὲ φρεσὶ τῷ μέμνηται.
 Οἱ σκέπα μαϊόμενοι πυκινὰς καθ' ἡμέρας ἔχουσιν,
 Καὶ γλάφυ πετῆναι· ἔσθ' ἡσιν τριποδὶ βροτῆϊσσι
 Οὐτ' ἐπὶ ἰώται ἱαγὰ, κέρη δ' εἰς ἔδρας ὀρᾷται,
 Τῶ ἱκελοὶ φοιτῶσιν, ἀλασόμενοι ἵφα λούκῳ.
 Καὶ τότε ἱασαδάαι ἱερὴ χρῶα, ὥς σε κελεύει
 Χλαῖναν τε μελανὴν ἔσθ' ἡσιν τερμύοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' εἰ παύρῳ ποδῶν κρένη μερῶσιν
 Τὴν ἀφείσασθαι, ἵνα τοὶ τείχεα ἀφείνῃσι,
 Μηδ' ὀρᾷται φρέσιν αἰετόμορται καὶ σῶμα
 Ἀμφὶ ἢ πρὸς πόδιλα βοὸς ἵφι κταμένοιο
 Ἀρμόρῃ δῆσασθαι, πύλοισιν ἐντοσὺν πυκνέσας.
 Πρωτόγονον δ' ἐρίφαι, ὅπῃτασ κρύβ' ἄρ' ἐλθῇ
 Δέρμῳ συρράπτειν νέυρ' αὖ βοὸς, ὅφρ' ἐπὶ νύκτι
 Τέλει ἀμφιβάλῃ ἀλιήν· κεφαλῇ δ' ὕψιστον

130

135

140

145

150

155

160

Nibern.
 Empus.

Inspirans ruit: remugit autem terra & sylvæ.
 Multas vero quercus alticomas, abietesque densas
 Montis in vallibus dejicit, terræ multos pascenti
 Incumbens: & omnis reboat tunc ingens sylvæ.
 Feræ autem horrent, caudasque sub pudenda ponunt:
 Quarum etsi vellere cutis densa est, tamen & has
 Frigidus existens perflat, hirsuta licet pectora habentes.
 Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque ipsum cohibet.
 Etiamq; per capram flat hirsutam: ovium autem greges non
 Eo quod annui ipsarum villi sunt, non perflat (item
 Vis venti Boreæ: incurvum vero senem facit,
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quæ ædes intra charam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens auræ Veneris,
 Beneque lota tenerum corpus, & pingui oléo
 Unctæ, noctu cubat intra domum
 Tempore hiberno, quando exossis (*polypus*) suum pedem ar-
 Inq; frigida domo, & in habitaculis tristibus. (rodit
 Non enim illi sol ostendit pabulam ut invadat,
 Sed supra nigrorum hominum populumq; & urbem
 Vertitur, tardius autem universis Græcis lucet.
 Et tunc sanè cornutæ bestiæ & incornutæ sylvicubæ
 Misere dentibus stridentes per quercetum vallosum
 Fugiant, & omnibus in animæ curæ est,
 Quæ testæ inquirentes densas latebras habent,
 Et cavernas petrosas: tunc utique tripedi homini similes,
 Cujus & humeri fracti sunt, & caput pavimentum spectat,
 Huic similes incedunt, vitantes nivem albam.
 Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
 Chlænamque mollem, & talarem tunicam.
 Stamine vero in paucis multam tramam intexi:
 Hanc circuminduito, ut tibi pili non tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus:
 Circum vero pedes calceos bovis fortiter occisi
 Aptos ligato, pilis intus condensans.
 Primogenitorum vero hædorum, cum frigus tempestivum ve-
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humerum (nerit,
 Pluviam circumjicias vitationem, supra caput vero
 Pilcum

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔαται μὴ καταδύη
Ψυχὴ γάρ τ' ἥως πέλειται βορέαο πύσσινος.

165

Ἡὼς δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστρόεντος
Ἀήρ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔρσις·
Ὅστε ἀρυστάμνος πταμένων δ' ἀπὸ ἀεικλόντων,

Υψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
Ἄλλοτε μὲν δ' ὕει πολλὴ ἑσπερον, ἄλλοτ' ἄησι,

170

Πυκνὰ Θρηίκις βορέη νέφια κλοτέοντος.

Τὸν φθάμνος, ἔργα τελέσας, οἰκόνδε νέεσθαι.

Μὴ ποτέ σ' ὕψιν ὄψιν σκοτύνει νέφος ἀμφικαλύψῃ,

Χρῶτα τε μυδαλέον θείῃ, κρατὰ δ' εἴματα δέυσῃ.

Ἀλλ' ὑπαλέυσαθ'. Μείς γ' χαλεπώτατος ἔσθ' ὅ

175

Χειμέριος, χαλεπὸς περ ὁ ἄλλος, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.

Τῆμος θάμισυ βροτῶν, ἐπὶ δ' ἀνέει το πλεόν εἴη

Ἀρμενολίης· μακρὰ γ' ἐπὶ ῥοτοὶ εὐφρόναι εἰσί.

Ταῦτά φυλασσόμενος τετελισμένον εἰς ἐνιαυτὸν,

Ἰσθλὺν ὕκτας τε ἔσθ' ἡμῶν, εἰστικν αὖθις

180

Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.

Ἔντ' ἂν δ' ἐξήκοιτο μετὰ τροπὰς ἡελίοιο

Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμῶν, δὴ ῥα ἔσθ' ἀσθῆ

Ἀρκτὺρος, περ λιπὴν ἱερὸν ῥοόν ὠκεανοῖο,

Πρῶτον παμφαίνων, ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαμος.

185

Τόνδε μετ' ὀρθογῆ Πανδίωνις ἄρ' ὅ χελιδὼν

Ἐσθ' ὡς ἀνθρώποις, ἑσθ' ὡς ἑσθ' ἱσταμένοιο.

Τὴν φθάμνος, οἶκας ἀφείλεμένον αἶς γ' ἄμεινον.

Ἀλλ' ὁπόταν φερέσῃς δ' ἀπὸ χθονὸς ἂν φύῃ βατῆν,

Πληϊάδας φεύγων· ἔσθ' ὅτ' σκάφος ἔκκευ οἰνέαν,

190

Ἀλλ' ἄρπας τε χαρσασέμεναι, καὶ δ' ἡμῶν ἐγείρειν.

Φεύγειν ὅσκιερας θώκας, καὶ ἐπ' ἡῶν κρήναι,

Ὡρὴν ἀμυτοῦ, ὅτε τ' ἡελίος χροῖα κάρφει

Τημέτος ἀπένδειν καὶ οἶκας ἐκάρπεν ἀγείρειν,

Ὀρθρὴν ἀνιστάμενος, ἵνα τοῖς βίος ἄρκιος εἴη.

195

Ἡὼς γάρ τ' ἔρσις πρίττω δ' ἀπ' αἵσαν,

Ἡὼς τοι περ φέρεται μὲν ὁδοῦ, περ φέρεται καὶ ἔργου.

Ἡὼς ἔσθ' ὅτ' ἀνέστη πολλὰς ἐπέθηκε κελύμους

Ἀνθρώπων, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βροτῶν πύθησιν.

Ἡμῶς ὅσκιερας τ' ἀνέστη, καὶ ἡμέτερος τέτιξ

200

Ἀνδρῶν ἐφ' ἐξόμενος λιγυρὴν καταχέειτ' αἰοδὴν

Πυκ-

Vires
incid.

Aurora.

Pileum habeto elaboratum, ut aures ne humectet *pluvia*.

Frigida enim aurora est Borea cadente.

Matutinus vero super terram à cælo stellifero

Aer frugifer extensus est beatorum super opera,

Qui haustus e fluminibus semper fluentibus,

Alte supra terram levatus venti procella,

Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,

Densas Thracio Borea nubes excitante.

Hunc antevergens, opere perfecto domum redi,

Ne quando te cælitus tenebrosa nubes circumtegit,

Corpusq; madidum faciat, vestesq; humectet:

Sed evitato. Mensis enim difficillimus hic

Hibernus. difficilis ovibus, difficilisq; hominibus.

Tunc medium bobus, homini vero amplius adsit

Alimoniz: longæ enim validæq; noctes sunt.

Hæc observans perfectum in annum,

Æquato noctesq; & dies, donec rursus

Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.

Cum sexaginta post versiones solis

Hibernos perfecerit Jupiter dies, tunc sane stella

Arcturus, relinquens sacrum fluviū Oceani,

Primum tota apparens exoritur vespertina.

Post hunc mane lugens Pandionis prorumpit hirundo

Ad lucem hominibus, vere nuper cœpto.

Hanc prævertens, vites incidito: sic enim melius.

At cum domi porta (*testudo*) terra plantas ascenderit,

Pleiadas fugiens: tunc non amplius fodiendæ vites,

Sed falcæq; acuito, servosq; excitato.

Fugito vero umbrosas tabernas, & ad auroram cubile,

Tempore messis, quando sol corpus exiccat:

Tunc festina, & domum fruges congrega,

Diluculo surgens, ut tibi victus sufficiens sit.

Aurora enim operis tertiam sortitur partem,

Aurora tibi promover quidem viam, promovetq; laborem:

Aurora, quæ apparens multos ingredi fecit viam

Homines, pluribus vero iuga bobus imponit.

Cum vero carduusque floret, & canora cicada

Arbori insidens stridulum effundit cantum

Frequen-

Æsti-
vum
tempus.

Πυκνὸν ὑπὲρ κίερίων, θέρει^Θ καρματῶδε^Θ ὥρη.
Τῆμος ποιεῖται τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἀρισ^Θ,
Μαχλόπεται ἢ γυναικες, ἀφανεῖσθαι δέ τε αἰῶρες
Εἰσιν, ἐπεὶ κεφαλὴν ἐρῶντα Σείρι^Θ ἄζει,
Αυαλέ^Θ δέ τε χρῶς ὑπὸ κούματος. Ἀλλὰ ἔτ' ἤδη
Εἴη περσῆν τε σκῆν, ἐβόλινος οἶνος,
Μαζὰ τ' ἀμολγαῆν, γάλα τ' αἰῶν σβεννυδράων,
Καὶ βοὸς ὑλοφάργιο κρέας μήπω τετοκῆς,
Πρωτόγονον τ' ἐρίφων· ἐπὶ δὲ αἶθρα πινέμεν οἶνον
Ἐν σκῆν, ἐξόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,

205

Æsti-
ratio.

Λίλον δ' ὀπρᾶτος ἀέμειν τρέψαντα πρὸς σῶπιν,
Κρήνης τ' αἰνᾶς καὶ ἀπορρύτη, ἢ τ' ἀδολώτης.
Τρις ὑδάτος πρὸς χεῖρ, τὸ ἢ περσῶν ἱεμεν οἶνον.
Δμῶσι δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῖν
Διέμεν, εὐτ' αἰ πρὸς τι φανῇ θένος Ωρίωνος,
Χῶρον δ' ἀεὶ, ἐδ' ὀτρυνάλα ἐν ἀλῶν.
Μέτρω δ' εὐνομίᾳ δ' ἐν ἀγέσιν. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
Πάντα βίον καλᾶσθαι ἐπάρμενον ἐνδοθεν οἴκῃ,
Θῆτο ἀοικὸν ποιεῖσθαι, καὶ ἀτεκνον εἶδον
Δίζεσθαι κέλαμαι· (χαλεπὴ δ' ὑπὸ πόρῃς εἶδος)
Καὶ κύνες καρχαροδόντες κομῶν. μὴ φείδῃς σίτης·
Μὴ ποτε σ' ἡμεροχθίος ἀνὴρ δ' ἀπὸ χρεῖμαθ' ἐληταί.
Κόρῳ δ' ἐσοκμίσαι καὶ συρφετὸν, ὄφρα ἔτι εἴη
Βεσὶ ἐν ἡμίονοισιν ἐπητανόν· αὐτὰρ ἐπειτα
Δμῶας ἀναψύξαι φιλα γυνάλα. ἐβόε λῦτα.

210

215

220

225

Vinde-
mia.

Εὐτ' ἂν δ' Ωρίων, ἐ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανόν, Ἀρκτοῦρον δ' εἰσὶν ῥοδόδ' ἀκτύλος Ἥως,
Ὡ Πέρση, τότε πάντα ἀποδρεπὶ οἴκαδ' ἐότρυν·
Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας·
Πέντε ἢ στυγιάσαι, ἔκτα δ' εἰς ἀγέ' ἀφύσαι
Δῶρα Διωνύσου πελυγηθείας. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
Πληιάδες δ' Ἰάδες τε τό, τε θένος Ωρίωνος
Δύνωσιν, τότε ἐπειτ' ἀρότε μεμνημένος εἶναι
Ὡραίῃ πλεῖων ἢ καὶ χρόνος ἀρμενος εἴη.

230

235

Naviga-
tio quā-
do o-
mitten-
da.

Εἰ δέ σι ναυήλιος δύσσεμφελὲς ἡμέρος ἀγρή,
Εὐτ' ἂν Πληιάδες θένος ὄτρυνον Ωρίωνος
Φεύγῃσαι, πίπτεσιν ἐς ἡεροειδέα πόντιν,
Δη^Θ τε πάντοτε ἀνέμων θύεσσιν αἴηται.

Καὶ

Frequenter sub-alis, æstatis laborioso tempore :
 Tunc pinguesque capræ, & vinum optimum,
 Salacissimæ vero mulieres, & viri imbecillimi
 Sunt, quoniam caput & genua Sirius exiecat ;
 Siccum vero corpus ob-æstum. Sed tunc iam
 Sit petrosæque umbra, & Byblinum vinum,
 Libumq; lætetur, lacq; caprarum non amplius lactantium.
 Et bovis arborivoræ caro nondum enixæ,
 Tenerorumque hædorum : præterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra temperatum ventum obverso vultu,
 Fontemque perennem, ac defluentem, quique ikinis sit.
 Tertiam aquæ partem infunde, quartam vero misce vini.
 Famulis autem impera, Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit vis Orionis,
 Loco in ventoso, & bene planata in area :
 Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquam
 Omnem victum deposueris sufficientem intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo : (molesta est autem quæ liberos habet ancilla)
 Et canem dentibus asperum nutrito : nec parcas cibo,
 Ne quando tibi interdiu dormiens vir (fur) facultates auferat.
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit
 Bobus ac mulis annum pabulum. sed postea
 Servi refocillent etiam genua, & boves solve.

Cum vero Orion, & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit rosea digitis Aurora,
 O Persa, tum omnes decerpe domum uvas :
 Exponito vero soli decem dies, totidemq; noctes :
 Quinque autem adumbrato, sexto in vasa haurito
 Dona lætitiæ datoris Bacchi. sed postquam utique
 Pleiadesq; Hyadesq; ac robur Orionis
 Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
 Tempestivæ : annus vero per terram accommodus sit.

Quod si te navigationis periculose desiderium cepit,
 Quando utique Pleiades robur validum Orionis
 Euentes, occiderint in obscurum pontum,
 Tunc certe variorum ventorum stridunt flamina :

Καὶ τότε μηκέτι γῆαι ἔχεν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
 Γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κεύθω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρῃ ἐρύσαι, πύχισσαι τε λίθοισι
 Πάνθ' ἔθεν, ὅφρ' ἴχῳσ' ἀνέμων μένος ὕγρον αἰνῶν.
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς οὐβροσ.
 Ὅτ' ὅλα δ' ἐπ' ἀρμόδια πάντα τέρψ' ἐπὶ καὶ τῆο αἴκη,
 Εὐχόσμως σολίσας νηὸς πλερεὰ ποντοπόροιο.
 Πηδύλιον δ' ὠεργὸς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠραίον μέμνειν πλοῶν, εἰστέκεν ἔλθῃ.
 Καὶ τότε νῆα θοῶν ἄλλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δὲ τε φόρβον
 Αρμόδιον ἐπὶ νῆαδ' ἵν' οἴησθε κέρδος ἄρῃαι.
 Ὡς ὅτ' ἐμός τε πατὴρ καὶ σὺς, μέγα νῆπι Πέρσῃ,
 Πλωίσεις κεν νηυσὶ βίη κεχρημένος ἰσθλοῦ.
 Ὃς ποτὶ ἐτὴ δ' ἦλθε, πολὺν λαὸν πόντον ἀνύσας,
 Κύμην Αἰολίδα ὠθελίπην, ἐν νῆι μελαίνῃ
 Οὐκ ἄφειος φεύγων, ὅδε πλεῖστον τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ κακὴν πένιν, τὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι.
 Νάσσατο δ' ἄλγ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἐν κώμῃ
 Ἀσπρη, χεῖμα κακῇ, ἥρει ἀρξαιλή, οὐδέ ποτ' ἰσθλῇ.
 Τὴν δέ, ὦ Πέρσῃ, ἐργῶν μεμνημένος εἶπαι
 Ἡσίοδ' Ὀράων πάντων, ὅτ' ἐν ναυκλίῃς ἢ μεγάλισται.
 Νῆ ὀλίγῳ ἀνδρῶν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίῃ θείσθαι.
 Μείζων μὲν φόρβος, μέζων δ' ἐπὶ κέρδει κέρδος
 ἔσσεται, εἴ κ' ἀνεμὸι κακὰς ἀπὶ χῶσιν αἴτας.
 Ἔντ' ἂν, ἐπ' ἐμπορίῃ τρέψας αἰσιφρονα θυμῷ,
 Βέλῃαι χρεῖα τε παρφυγεῖν ἐς λιμὸν ἀτερπῇ,
 Δείξω δὲ τοῖς μέγιστα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὐτ' ἐν ναυπλίῃς στυφισμένος, ὅτ' ἐν νηῶν.
 Οὐ γὰρ πώποτε νηὶ γ' ἐπὶ πλοῖν δούρα πάθον,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίῳ ἐξ Αὐλίδος ἤ ποτ' Ἀχαιοὶ
 Μέναντες χειρῶνα, πολλὴν σὺν λαὸν ἄγειρας
 Ἐλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίῃ ἐς παλιδιγύναϊκα.
 Ἐνθα δ' ἔχον ἐπ' αἰθλα δαίφρονος Ἀμφιδέμαυτος
 Χαλκίδα τ' εἰσπέρησαι τὰ ἢ παρφυγεμένα πολλὰ
 Ἀλλ' ἔχουσιν παῖδες μεγαλήτορες, ἐνθά με φημί
 Ὑμῶν νικήσαντα φέρεσθαι τρέποδ' ὠπώντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μόσῃ Ἑλικωνιάδιδος ἀνέθηκα,
 Ἐνθά με ὠπῶντι λιγυρῆς ἐπίβησιν αἰοδῆς.

Naviga-
 tio tem-
 poraria.

Hesiodi
 patria.

Eius-
 dem
 in Eu-
 boam
 pascitur.

Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto.
 Terram autem operari memor esto, ita ut te jubeo,
 Navem vero in continentem trahito, munitoq; lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum robur humide flantium;
 Sentina exhausta, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Instrumenta vero congrua omnia domi tuæ repone,
 Recte contrahens navis alas pontigradæ;
 Clavum vero fabrefactum super fumum suspendito:
 Ipse autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
 Tuncq; navem celerem ad mare trahito: intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes:
 Quemadmodum meusq; pater & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
 Cuma Æolide relictâ, in navi nigra,
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
 Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico
 Ascra, hieme malo, æstate autem molesto, nunquam bono.
 Tu vero, o Persa, operum memor esto
 Tempestivorum omnium: de navigatione vero maxime.
 Navem parvam laudato, magnæ vero onera imposito:
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos abstineant flatus.

Quando, ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem inamoenam,
 Ostendam tibi modos multifoni maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neq; enim unquam navi profectus sum ad latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia e sacra ad Trojam pulchris feminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis,
 Chalcidemque trajeci: prædeliberata vero multa
 Certamina instituerunt juvenes magnanimi: ubi me dico
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum:
 Quem ego quidem Musis Heliconi adibus dicavi,
 Ubi me primum sonorum aggredi fecerunt captum.

Tantum

Τόσσον τοι νηῶν γε πείραμα πολυζήμενον.
 Ἀλλ' ἔως ἐρέω Ζηνὸς νόον ἀγχιόχοιο.
 Μῆσα γὰρ μ' ἐδίδοιεν ἄριστοισιν ὕμνον ἀείδειν.

280

Naviga-
tio tem-
pestiva.

Ἡματα πεπτήκεν ἄρ' ἔπεπας ἡελίοιο,
 Ἐς τὴν ἑλκύντος θέει καὶ ματαῖοι ὄρη.
 Ὄρ' αὖ πάλαι θνητοῖς πλοῖοις ἔτ' ἐν νῆα
 Κανάξαις, ἔν' αἰόρας ἀπὸ φθίσσει θάλασσα.
 Εἰ μὴ δὲ πτόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλοιεν ὀλίγαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τὴν ἑλκύντος ὁμῶς ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τε.
 Τῆμ' ὁ δὲ δουκινέες τ' αὔραι, καὶ πόντος ἀπῆραν,
 Εὐκλῆτο. τότε νῆα θολὴν ἀνέμοισι πείσας
 Ἐλκέρηεν ἐς πόντον, φόρτον δ' εὖ πάρεθ' ἔθετο.
 Σπύρδειν δ' ὅτι τιτύχεται πάλιν εἰς ἑλκύντος.
 Μηδὲ μῦθεν εἶνόν τε νέον ἔδωκεν ὄν ἔμμενον,
 Καὶ χερσὶν ἐπιόχου, ἔδωκεν τε δεινὰς αἰήτας,
 Ὅσ' ὥρνε θάλασσαν, ὁμορτήσας Διὸς ἑμερόν.
 Πολλὰ, ἔπειτα δὲ χαλεπὸν δέ τε πᾶσι νῆα κεν.

285

290

295

Naviga-
tio ver-
na.

Ἀλλ' ὁ δ' εἰαρινὸς πέλεται πλοῖοις ἀνθρώποισι,
 Ἡμ' ὁ δὲ τοπρῶν ἔσιν τ' ἐπιβάσαι κορώνη
 Ἰχθὺς ἐπείκει, τίσον πῖπτε' ἀνδρὶ φρεσὶν
 Ἐν κραδίῳ ἀκροτάτῃ. ἔτι δ' αἰματὶς ἐπὶ θάλασσαν.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτ' ἑλκύντος πᾶσι πλοῖοις. Οὐ μιν ἔγωγε
 Αἰνῆμ' ἔμμενον θυμαὶ καὶ χαλκῶν ἐσιν,
 Ἀεπακτὸς χαλεπῶς κε φύγῃς θαλόν. Ἀλλὰ νῦν καὶ
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδομένησι νόοιο.
 Σρήμονα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν καὶ κύμασιν. Ἀλλὰ σ' ἀνῶρα
 Φράζεσθαι τοῖδε πάντα καὶ φρεσὶν ὅσ' ἀγρεύω.

300

305

Matri-
monium.

Μηδ' ἐν νηυσὶν ἀπαιτῶ βίον κοίλῃσι νῆα.
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὴν ἡ μείονα φρεσὶν ἔθετο.
 Δεινὸν γὰρ πόντι καὶ κύμασι πῆμα καὶ κύρσαι.
 Δεινὸν δ' εἰ καὶ ἐπ' ἀμύχαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰήτας
 Ἀξίονα κανάξαις, τὴν ἡ φορτὴν ἀμαυρωθείη.
 Μίτρεα φυλάσσειας. Καρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀείρει.
 Ὄρ' αὖ πάλαι γυναικὶ πτόν περὶ οἶκον ἀγχοῖς,
 Μήτε τρεῖς ἡρόντων ἐπὶ πᾶσι πόλιν ἀπὸ λείπων,
 Μήτ' ἐπὶ τῇς πόλιν πολλὰ γάμος δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθες.

310

315

H

Tamen naves expertus sum multos clavos habentes.

Sed tamen & sic dicam Jovis consilium Ægiochi :

Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.

Dies quinquaginta post versiones solis,

Ad finem progressa æstate laborioso tempore,

Tempestiva est mortalibus navigatio : nec certe **navem**

Freris, neque homines perdidit mare ;

Nisi sciens Neptunus terræ quasfator,

Aut Jupiter immortalium rex, velit perdere.

In his enim sanima est simul bonorumq; malorumque.

Tunc vero facileq; auræ, & mare innocuum,

Tranquillum : tunc navem celerem ventis fretus

Trahit in pontum, onus vero omne bene colloca.

Propera autem quam celerrime iterum domum redire.

Neque vero expectato vinumq; novum, & autumnalem im-

Et hic mem accedentem, notiq; molestos flatus, (brem,

Qui concitat mare, secutus Jovis imbrem

Multum, autumnalem ; difficilem vero pontum facit.

Sed alia verna est navigatio hominibus :

Nempe cum primum quantum incedens cornix

Vestigium fecit, tantum folia homini appareant.

Summa in ficu : tum sane ascendi potest mare.

Verna autem hæc est navigatio. Non ipsam ego tamen

Probo ; neque enim meo animo grata est,

Quia rapax : ægre quidem effugeris malum. Sed tamen & hæc

Homines faciunt stultitia mentis.

Pecunia enim anima est miseris mortalibus.

Miserum vero est mori in fluctibus. Verum te jubeo

Considerare hæc omnia in animo quæcunq; tibi consulo.

Ne vero intra naves omnem substantiam cavas pone :

Sed plura relinquito ; pauciora vero imposito.

Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere :

Miserum etiam, siquidem in currum prægrande onus imponens

Axem freris, onera vero intereant.

Mediocritatem observa. Occasio vero in omnibus optima.

Maturus autem uxorem tuam ad domum ducito,

Neque triginta annis valde multum deficiens,

Neque superans multum : nuptiæ vero tempestivæ hæ.

Ἡ δ' ἔτι γυνὴ τέτορ' ἠδ' ὦν, πέμπτω δ' ἡμεῖς.
 Παρθενικὴν δ' ἡμεῖς, ὡς κ' ἦτα κεδνὰ διδάξῃς.
 Τὴν δ' ἡμέλειτα ἡμεῖς ἄκς σέθεν ἐχθρὸν ναίει,
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν μὴ γείνοιτο χάρις γῆρας.
 Οὐ μὲν γάρ ἡ γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζεν ἄμεινον
 Τῆς ἀγαθῆς τῆς δ' αὐτὴ κακῆς κ' ῥίγιον ἄλλοι,
 Δειπνολόχης, ἢ τ' αὐτὰρ ἐφ' ἔθιμ' ὡς ἴονται
 Ἐπει ἄτερ δαλὸς, κ' ὡμὸν γῆραι δῶκεν.

320

Præce-
pta mo-
rum va-
ria.

Ἐν δ' ὅπιν' ἀθανάτων μοχλῶν πεφυλαγμένους εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖσθαι ἐταῖρον.

325

Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μὴ μιν πρῶτον ἔρξῃς.
 Μηδὲ ψεύδεσσιν γλώσσης χάρις εἰ δέ κε ἀρχῇ
 Ἡ δ' ἔπειτα πῶν ἀπιδύμιον, ἢ κ' ἔρξῃς,
 Δίς ἔσθαι πίνυσθαι μεμνημένῳ. εἰ δέ κε αὐτῷ
 Ἡ γῆτ' ἐς φιλότιμον δίκην δ' ἐθέλῃσι παραχρῆν,
 Δέξασθαι δειλὸς τι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλοι
 Ποιεῖται· σὶ δὲ μὴ πρὸς κατελγυχέτω εἶδος.

330

Μηδὲ πολυξένοι, μηδ' ἄξειναι χαλίσσασθαι.
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νεκιστῆρα.

Μηδὲ ποτ' ἐλκ' ὠμὸν πενίῃ θυμοφθόρον αἰδρῶ
 Τίτλαθ' ὀνειδίζειν, μοχλῶν δέσιν αἰὲν ἴοντα.
 Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποις ἀείσας
 Φεδωλῆς, πλείστη δ' ἡ χάρις κ' μέτρον ἰότης.
 Εἰδὲ κακὸν εἰπὸς, πῆχ' αὐτὸς μεῖζον ἀκύνσας.

335

Μηδὲ πολυξέινε δαίτης δυσπρόμιλος εἶναι.
 Ἐκ κοινῆς πλείστη δ' ἡ χάρις, δαπάνητ' ὀλιγίστη.

340

Μηδὲ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύεσιν, ἀποκτύνει δέ τ' ἀργός.

Μηδ' ἀστ' ἡελίοιο τετραμμένῳ ὀρθὸς ὁμιχλῶν
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύνῃ, μεμνημένῳ ἐς τ' ἀνιόντα,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκ τῶς ὁδοῦ πρὸς βαδίνω οὐρήσης,
 Μηδ' ἀποδυμένας εἰς μνηστῆρας τοι νύκτες ἔασιν.
 Ἐξ ὁδοῦ δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπυμέναι εἰδώς,
 Ἡ ὅγε πρὸς τοίχῳ πελάσας ὄρεκετο αὐλῆς.

345

Μηδ' αἰδοῖα γενῇ πεπυλαγμένος ἐνδοθὲν οἴκῳ
 Ἐπὶ ἐμπελαδὶν παραφανεῖραν, ἀλλ' ἀλέασθαι.

350

Μηδ' ἀστ' ἀποφῆμοιο τάφῳ ἀποσφύσσοντα

Σαβ.

Mulier autem quatuor *annos* pubescat, quinto nubat.

Virginem vero ducito, ut mores castos doceas.

Eam vero potissimum ducito quæ te prope habitat,

Omnia diligenter circum contemplatus; ne vicinis ludibria du-

Neq; enim muliere quicquam vir sortitur melius (cas,

Bona. rursus vero mala non durius aliud,

Comesatrice, quæ virum tametsi fortem

Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.

Bene vero animadversionem immortalium decorum obser-

Neque fratri æqualem facito amicum: (vato.

Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

Neque mentiaris linguæ gratiam. Sin autem coeperis,

Aut verbum aliquod locutus infestum, aut faciens,

Bis tantum puniri memineris. Sin vero rursus

Redeat ad amicitiam, pœnam autem velit præstare,

Suscipe: miser namque vir amicum alias alium

Facit; te vero ne quid animo coarguat vultus.

Neque multorum hospes, neque nullius hospes dicaris,

Neq; maiorum socius, neq; bonorum convitiator.

Neque unquam miseram pauperiem animi consumptricem

Sustineas exprobare, divorum munus immortalium.

Linguæ certe thesaurus inter homines optimus

Parcæ: plurima vero gratia ad mensuram euntis.

Quod si malum dixeris, forsitan & ipso majus audies.

Neque publici convivii gravis accessor esto:

Ex publico plurima autem gratia, sumptusq; minimus.

Neque unquam de mane Jovi libato nigrum vinum

Manibus illotis, neque aliis immortalibus.

Neq; enim illi exaudiunt: respuunt vero etiam preces.

Neq; contra solem versus erectus me jito;

Sed postquam occiderit, memor usque ad orientem,

Neque in via, neq; extra viam progrediendo meias,

Neque denudatus: deorum quippe noctes sunt.

Sedens vero divinus vir & prudens *mingit*,

Aut idem ad parietem accedens bene septi atrii.

Neque pudenda semine pollutus intra domum

Focum juxta revelato, sed caveto.

Neque ab ominoso sepulchro reversus

Σπασμαίνεν χυελὼν, ἀλλ' ἀθανάτων δ' ἀπὸ δαίμονες.

Μηδὲ ποτ' ἀενάων πότμεων κακὸν ὕρρον ὕδαρ

355

Προσὶ πῶσιν, πρὶν γ' εὐξήϊδων ἐς καλὰ ῥέεθρα,

Χείρας νιψάμεν, πολυεργάτῳ ὕδατι λούμεν.

Ὅς ποτ' ἐμὸν Διὸς ἡγεμόντι χεῖρας ἀνέπευσε,

Τῶδε θεοὶ νεμεσῶσι, εἰ ἄλγεα δώσαν ὀπίσσω.

360

Μηδ' ἀπὸ πυντόροιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλεῖν,

Ἄβυσσος ἀπὸ χλαυρῆς ἱάμεναι αἴθωνι σιδέρεω.

Μηδὲ ποτ' οἶνοχόλῳ ἡδέεω κρητῆς, ὅτ' ὑπερθε

Πινόντων ὀλοή, ἥ ἐσ' αὐτὰ μῆτιρ τίττυκται.

Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀντιξέσον κατὰ λείπειν,

Μήτοι ἐφ' ἑσπέρῃ κροῖζῃ λακέρυζα κορώνη.

365

Μηδ' ἀπὸ χυτσοπόδων ἀνεπιδέκτων ἀτελόντας

Ἐσθῆν, μηδὲ λάεσθαι ἐπεὶ εἰς τοῖς ἐνὶ ποινῇ.

Μηδ' ἐκ' ἀκινήτοισι κατίζεν (ὅς γ' ἄμεινον)

Παῖδες δυοῖδε παῖδων, ὅτ' ἀνὴρ ἀνένορχ' ποιῇ.

Μηδὲ δυοῖδε καμνον· ἴσον εἴητο τίττυκται.

370

Μηδὲ γυναικείῳ λατρεῶν χρόα φαεινόνεσθαι

Ἀνέρο· λούζαλέη γ' ἐπὶ χρόαν ἐς' ἐπὶ καὶ τῇ

Ποινῇ. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰδομένοισι κυήτας

Μαμένειν αἰδοῖσθαι. θεὸς τοῖς καὶ ἡ νεμεσῶ.

Μηδὲ ποτ' ἐν ἀστροχῇ ποταμῶν ἄλαδ' ἀπαριόντων,

375

Μηδ' ἐπὶ κοινῶν κείν, μάλα δ' ἐξαλέεσθαι

Μηδ' ἐν ἀποψύχειν τὸ γ' ἔτοι λωϊόνεσιν.

Fama.

Ὡς δ' ἔρδειν δεινὴν ἢ βροτῶν ὑπαλένεο φήμεν.

Φήμεν γάρ τε κακὴ πέλεται· κέφη μὲν αἰεταί

Γεῖα μέγα, ἀρκαλὴν ἢ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.

380

Φήμεν δ' ἔτις πάμπαν ἀπόκλυται, ἥντινα πολλοὶ

Λαοὶ φημίζουσι. θεὸς νῦν ἔτι καὶ αὐτῇ.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙ- ΟΥ, ΗΜΕΡΑΙ.

Dies
obser-
vandi
qui.

Η Μάλα δ' ἐν Διόφει πεφυλαγμένος, εὐκλειᾷ μῆτι-
ρι φραδέμεν δαίμονας· πρὶν γὰρ δα μὲν ἀεί-
Εργα τ' ἐποπτεύειν, καὶ ἀρμαλὴν ὀδοιποροῦσαν,
Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἀγασσιν.

Ἄλγεα

Seminato progeniem, sed deorum à convivio.

**Neque unquam perennium fluviorum limpida aquam
Pedibus transito, priusquam oraveris aspiciens pulchra fluentia,
Manus lotus amœna aqua limpida.**

**Qui fluvium transferit, malitia vero manus illotus,
Et succensent dii, & damna dant in posterum.**

**Ne vero à manu, deorum in celebri convivio,
Siccum a viridi reseca nigro feno.**

**Neque unquam patinam libatoriam pone super craterem
Bibentium: perniciosum enim in ipso fatum est situm.**

**Neque domum faciens imperfectam relinquo,
Ne forte insidens crocitet stridula cornix.**

**Neque a pedatis ollis nondum lustratis rapiens
Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.**

**Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)
Puerum duodennem; quia virum inertem facit:
Neque duodecim mensium; æquale & hoc est.**

**Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir: gravis enim ad tempus est & in hoc
Poena. Neque in sacrificia accensa incidens
Reprehende arcaia: Deus quippe & hæc indigne fert.**

**Nec unquam in alveo fluviorum mare influentium,
Neque super fontes mejito, quin valde evitato;
Neque incacato: id enim nihilo est melius.**

**Sic facito: gravem vero mortalium evitato famam.
Fama enim mala est: levis quidem levatu
Facillime, molesta vero portatu, difficilisque depositu.
Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant: quippe dea quædam est & ipsa.**

HESIODI ASCRÆI DIES.

DIES vero ex Jove observans, bene secundum deco-
rum
Præcipe servis; tricesimam mensis optimam
Ad opera inspiciendum, dimensumq; dividendum.
Nempe cum veritatem populi judicantes agunt.

Αἶδι γ' ἡμέραι· εἰσι Διὸς παρὰ μνηστῆρες.
 Πρῶτον ἐνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἡμέρ.
 Τῇ γ' Ἀπόλλωνα χρυσόορον γένεα Λητοῦ.

Οὐδ' αὖτε τ' ἐνάτη τε, δύω γὰρ μὲν ἡμέραι μίλων
 ἔξοχ'· αἰετομένοιο βροθήσια ἔργα πίνεισθαι.

Ἐνδεκάτη δὲ δυωδεκάτη τ', ἄμφω γὰρ μὲν ἰσθλαί.
 Ἡ μὲν οἷς σείκειν, ἡ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμείβει.

Ἡ δ' δυωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων
 Τῇ γάρ τοι νεῖν ἡμέρ'· αἰρεσιπότητος ἀρχήης.

Ἡμέτερος ἐκ πλείων· ὅτε τ' ἰδρὶς σωρὸν ἀμείβεται.

Τῇ δ' ἰσθ' ἐσθ' αἰετομένοιο γυνή, παρὰ βαλοῖτο τ' ἔργον.

Μίλων δ' ἰσταμένη τρισηκονδεκάτῃ αἰετομένοιο
 Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνὶ ῥήψασθαι· αἰετομένοιο.

Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' αὐτομένοιο ἐν φυτοῖσι.

Αἰετομένοιο τ' ἀγαθὴ· κέρη δ' αὐτομένοιο ἐν.

Οὐκ ἔστιν αἰετομένοιο πρῶτ'· ἔτ' ἀρ' αἰετομένοιο ἀντιβολῆσαι.

Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἔκτῃ, κούρη τε γυνήσθαι

Ἀρμόιος· αἰετομένοιο εἰς πλείων μίλων.

Σηκὸν τ' ἀμφίβαλεν ποιμνήϊον, ἡ πῶν ἡμέρ.

Ἐσθλὴ δ' αὐτομένοιο· φιλεῖ δὲ τε κέρτομα βάλλει,

Ψεύδεται δ', αἰετομένοιο τε λόγους, κρυφίους τ' ἀετομένοιο.

Μίλων δ' οὐδ' αὖτε κούρη καὶ βασιλῆος εἰσὶν

Ταμνέμεν, ἡρῆας δ' δυωδεκάτῃ τελευτῆς.

Εἰσὶν δ' ἐν μεγάλῃ πλείων ἡμέραις ἰσθ' αἰετομένοιο

Γένεσθαι· μάλ' αὖτε γὰρ τε νόον πεπνησμένον ἐστίν.

Ἐσθλὴ δ' αὐτομένοιο δεκάτῃ, κούρη δὲ τε πετρεῖς

Μέσση· τῇ δὲ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς.

Καὶ κύνα καρχαρόδοντα, καὶ ἡρῆας τελευτῆς

Πρηύνειν, ἐπὶ χεῖρα ἱεῖς. Περύλαξ δ' ἡ θυμὸς

Τετράδ' αἰετομένοιο φθίνοντις δ' ἰσταμένη τε

Ἀλγα θυμοβορεῖν· μάλ' αὖτε τετελεισμένον ἡμέρ.

Ἐν δ' τετάρτῃ μίλων αἰετομένοιο ἐς οἶκον ἀκρίτις,

Οἰωνοὺς κρίνας δ' ἐπ' ἔργον αἰετομένοιο ἀετομένοιο.

Πέρπλιν δ' ἐξαλείψασθαι, ἐπὶ χαλεπαί τε ἐσθ' αἰετομένοιο.

Ἐν πέμπτῃ γὰρ φασὶν Εὐρυπύας ἀμφιπολέειν,

Οἰκον πινυμένας, τὸν Εὐρὺς τέκε πῆμ' ἐπιόρκους.

Μέσση δ' ἑβδόμῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκρίτις

Ἐν μάλ' ὁππότεν ἔσθ' εὐτροχάλας ἐν ἀλγῇ

Hi enim dies sunt Jove a prudente :

Primum novilunium, quartaq; & septima, sacra dies :

Hac enim Apollinem auriensem genuit Latona.

Octavaq; & nona, ambæ quidem dies mensis,

Præcipuæ, crescentis, ad curandum opera mortalium.

Undecima vero duodecimaque, ambæ quidem bonæ :

Hæc quidem tondendis ovibus, illa lætis segetibus metendis.

Duodecima tamen undecima multo melior :

Hac enim nec fila in aere suspensus araneus,

Die expleta: cum & prudens (*formica*) acervum colligit.

Hac telam ordiatur mulier, proponatq; opus.

Mensis autem inchoati decima tertia caveto

Sementem incipere : plantis vero inferendis optima est.

Sexta vero media valde incommoda est plantis :

Viripara bona ; puellæ vero non utilis est.

Neq; gignendæ primum, nec nuptiis tradendæ.

Nec prima quidem sexta puellæ gignendæ

Apta est : sed hœdis castrandis, & gregibus ovium,

Stabuloq; circumsepiendo pastoralis, benigna dies est.

Bona vero viripara, amatq; convitia loqui,

Mendaciaque, & blandos sermones, & occulta colloquia.

Mensis vero octava aprum & bovem valde mugientem

Castrato, mulos autem duodecima laboriosos.

Vicesima vero in magna plena die, prudentem virum

Generato : valde enim bonæ est indolis.

Bona autem viripara decima ; puellæ vero & quarta

Media : hac vero & oves, & curvipedes retortis cornibus boves,

Et carum asperis dentibus, mulosque laboriosos

Cicurato, manum admovent. Cautus vero esto animo,

Ut quartam vites desinentis & inchoati mensis :

Doloribus conficiendo animo valde hæc accommoda est dies.

Quarta autem mensis uxorem domum ducito,

Observatis avibus quæ ad hanc rem sunt optimæ.

Quintas vero evitato ; quia difficiles sunt & graves.

In quinta enim ajunt Furias obambulare,

Perjurium vindicantes, quod Contentio genuit malum perjuris.

Media vero septima Cereris sacrum munus

Diligenter inspicies bene æquata in arca

Βάλλειν ὑλοτόμῳ τε βρέειν θαλαμήϊ δούρῳ.
 Νηϊά τε ξύλῳ πλάττειν ἄρδρα νηυσὶ πύλοντας.
 Τετράδ' δ' ἄλκιμονος ἥϊας πύργῳ θαυ' ἀραιάς.
 Εἰνὰς δ' ἡμέσῃ ἐπιδείλαι, λούειν ἡμέρῃ.
 Πρωτῆσθ' ἀνὴρ πῶτα πύμων ἀφ' ὀπίσθιν.
 Ἐσθλή μιν γὰρ τ' ἡμετέρου δόρυ καὶ ἡμετέραι
 Ἀνείη τ' ἡδὲ μάκισ' ἡ ἐπὶ πύργῳ καὶ ἡμῶν.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἵστανται περὶ ἀδελφῶν ἑλπίων
 Ἀρξαστά τε πίδα, καὶ ἐπιζυγὸν αὐχὸν αἰεταῖ
 Βυσὶ καὶ ἡμετέρῃσι καὶ ἵπποις ἀκνυπέδοσι,
 Νῆα πλυκλήϊδ' ἵκν' εἰς οἶνοπα πόντον
 Εὐρύμδρα. Παῦροι δὲ τ' ἀλλήτεσσι κικλήσκουσι.
 Τετράδ' δ' εἰς πύργον περὶ πάντων ἱερὸν ἡμῶν
 Μέσση. Παῦροι δ' αὖτε μετ' ἐκείδ' ἀδελφῶν ἀρίστη
 Ἡἷς γνομῆσιν ἐπιδείλαι δ' εἰς χερσίων.
 Αἰδέμεν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειρα,
 Αἰδ' ἔλλαμ' ἀνέμοι, ἀκῆλοιοι, οὐκ ἔφρασσα.
 Ἀλλ' ὅτ' ἀνδρῶν ἀνείη. πύργοι δὲ τ' ἵστανται.
 Ἀλλοτε μιν τεύχῃ πέλει ἡμέρῃ, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων ἀδελφῶν τε ἑσθλῶν, ὅς τ' αὖτε πάντες
 Εἰδὼς ἐργάζεσθαι ἀναήτας ἐξαινάουσιν,
 Ορνεύας κρινῶν, καὶ ὑπερβόσας ἀλεείνων.

ΘΕΟΓΝΙΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕ-

ΓΑΡΕΩΣ ΓΝΩΜΑΙ.

Ἰστορία
 110.

Ω Ἄνα, Διτ' ἡμετέρου τέκος, ἔποτε σείῃ
 Λήσμεναι ὁ χερσίων, καὶ ἀποπνύμενος.
 Ἀλλ' αἰεὶ πῶς ὦν τε ἐὺ στέλῃ, ἐν τῇ μέσσεισιν
 Αἰέσω. σὺ δὲ μὲν κλύθῃ, καὶ ἐσθλὰ δίδου.
 Φοῖβε' ἀναξ, ὅτε μὲν σε θεὰ τέκε πόλιν Ἀχαιῶν,
 Φοίνικας βροχίης χερσὶν ἐφαψαμένη,
 Ἀθανάταν κρηλαίῃσι ἐπὶ τρυφῇ δέῃ λιμένη,
 Πᾶσαι μὲν ἐπλήσθη Διὶ ἀπειρεσίῃ
 Οὐμῆς ἀμβροσίης ἐγέλασσε ἡ γαῖα πηλῶρη,
 Γῆθησεν ἡ βαθὺς πόντος ἀλός πολιῆς.
 Ἀρτίαι ἦγε φόνη, δύσχατες Διός, ἢν Ἀχαιέμενον
 Ἔισαθ', ὅτ' εἰς Τροίην ἐπὶ λεινυσοῖσιν ἦταις,

Εὐχ-

Ventilato : roborumq; sector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.

Quarta vero incipito naves compingere hiantes.

Nona autem media pomeridiana, melior dies.

Prima vero nona prorsus innoxia hominibus.

Bona siquidem est & ad plantandum & ad generandum

Tam viro quam mulieri : nec unquam prorsus mala dies.

Sed pauci rursus sciunt ter nonam mensis optimam

Aperiendis doliis, & sub jugum ponendo collo

Bobus & mulis & equis celeribus,

Navig; bene clavata celeri in nigrum pontum

Trahenda. Sed pauci vera intelligunt.

Quarta vero aperi doliis : præ omnibus sacra dies est

Media. Pauci vero rursus post viceſimam mensis optimam

Aurora vigente : pomeridiana vero est deterior.

Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Ceteræ autem incertæ, sine sorte, nihil ferentes.

Sed alius aliam laudat, pauci vero norunt.

Interdum noverca est dies, interdum mater.

Hærum beatusq; & felix, qui hæc omnia

Sciens operatus fuerit inculpatus diis,

Auguria observans, & delicta evitans.

THEOGNIDIS MEGARENSIS SENTENTIÆ.

O Rex Latonæ filii, Jovis proles, nunquam tui
 Obliviscar exordiens, neq; finiens;
 Sed semper primumq; & ultimum, inq; mediis
 Canam : tu autem me audi, & bona da.

Phoebe rex, quandoquidem te dea peperit veneranda Latonæ,

Palmam agilibus manibus amplexata,

Immortalium pulcherrimum, in rotunda palude,

Tota quidem impleta est Delus ingens

Odore divino : risit vero terra prodigiosa ;

Gaviſusq; est profundus pontus maris albicantis.

Diana fericida, filia Jovis ; quam Agamemnon

(bus,

Statua honoravit, cum in Trojam navigaret navibus yeloci-

Preca-

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

Sphalmata.

NE qua hic irreperent, cautum est quantum potuit. Sed animadverto nihilominus quædam irrepsisse: quorum & nonnulla notabo. P. 2. legendum *ἰτάροισιν*. p. 5. *πέπερατ*. p. 16. *ἰλιήση*. p. 24. *Andromaches*. p. 42. *Iustitia* & *Injustitia* *πῆνα*. p. 104. *πρᾶξις*. p. 110. *ἀμφοτέρων*. p. 173. *Ἰλλοτιῶν*. p. 198. *κείσονται*. p. 244. *Minerva*. p. 255. *imperare*. p. 330. *πρᾶξις*. Sunt sine dubio & alia quædam. Sed puto levia esse, nec difficulter animadverti atque emendari itidem posse.